

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 7-8 grudnia 2013 r. na kierunku „administracja” – studia
niestacjonarne (profil ogólnoakademicki),
prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji
Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia**

przez Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

dr hab. Andrzej Korybski – członek PKA;

członkowie:

dr hab. Stanisław Nitecki – ekspert PKA;

dr hab. Krzysztof Skotnicki – ekspert PKA;

mgr Artur Gawryszewski – ekspert formalnoprawny;

stud. Tomasz Rakoczy – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP.

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku „administracja” prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Studia drugiego stopnia ocenione zostały pierwszy raz. Szczegółowe informacje dotyczące poprzedniej oceny na wspomnianym wyżej kierunku studiów zawiera załącznik nr 3.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu samooceny, uzupełnionego przedstawioną w toku wizytacji dokumentacją oraz informacjami i wnioskami przedstawionymi w trakcie spotkań i rozmów, przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, a także z uwzględnieniem wyników analizy wybranych losowo prac dyplomowych/magisterskich, wraz z odpowiednią dokumentacją procesu dyplomowania.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu oceniającego.

I. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1. Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy została utworzona na mocy decyzji nr DNS-1-0145-572/Eko/2000 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 września 2000 r. Ogólnym kierunkiem działalności Uczelni było kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia w specjalnościach: *administracja publiczna, wychowanie z profilaktyką uzależnień oraz resocjalizacja z profilaktyką społeczną*. Decyzją nr DSW-3-4003-1102/51z/WB/04 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 lipca 2004 r. specjalność *administracja publiczna* przyporządkowano do kierunku „administracja”. Uprawnienia do prowadzenia studiów drugiego stopnia uzyskano decyzją nr MNiSW-DNS-WUN-6022-2170-7/IŻ/09 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydaną w październiku 2009 r. Obecnie oceniany kierunek studiów prowadzony jest na Wydziale Prawa i Administracji, w którego skład wchodzi: Zakład Prawa Karnego i Postępowania Karnego, Zakład Prawa Administracyjnego i Postępowania Administracyjnego, Zakład Prawa Cywilnego i Postępowania Cywilnego oraz Zakład Nauk Prawnoustrojowych i Historycznoprawnych.

Misja i strategia Wydziału Prawa i Administracji jest powiązana z misją KPSW. Strategia rozwoju KPSW oparta jest na pięciu przesłankach stanowiących jednocześnie jej podstawy rozwojowe:

- kwalifikowanej kadrze pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych,
- nastawieniu na dobre przygotowanie absolwentów do potrzeb nieustannie zmieniającego się rynku pracy i potrzeb pracodawców oraz wyzwań gospodarki globalnej,
- nieustannym dbaniem o zapewnienie i doskonalenie wysokiej jakości kształcenia,
- rozbudowie bazy lokalowej i nowoczesnym jej wyposażeniu,

- szerokiej i utrwalonej więzi z najbliższym otoczeniem (miasto, region) oraz uczelniami krajowymi i zagranicznymi.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku wynika z następujących przyjętych w ocenianej jednostce dokumentów:

1/ strategii rozwoju Uczelni na lata 2011-2020, przyjętej uchwałą nr 3/2011 Rady Powierniczej KPSW w Bydgoszczy w dniu 1 października 2011 r.;

2/ misji i strategii rozwoju Wydziału Prawa i Administracji KPSW w Bydgoszczy, przyjętej uchwałą nr 3/2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji w dniu 29 marca 2012

Kujawsko –Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy określa swoją misję jako poszukiwanie prawdy, wiedzy i umiejętności oraz zorientowanie na służbę człowiekowi, przekładające się na przygotowanie absolwentów do zmieniającego się rynku pracy i potrzeb pracodawców oraz wyzwań gospodarki globalnej. Wydział Prawa i Administracji KPSW określa natomiast swoją misję jako prowadzenie badań naukowych na rzecz regionu kujawsko-pomorskiego, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz przygotowanie absolwentów zarówno na kierunku „prawo”, jak też na kierunku „administracja” cechujące się pogłębioną wiedzą, zgodnie z trendami rozwoju gospodarki i kultury. Absolwenci obu tych kierunków powinni potrafić samodzielnie zgłębiać wiedzę , umiejętności i kompetencje społeczne w warunkach globalizującego się rynku pracy.

Misja Wydziału Prawa i Administracji KPSW nawiązuje do misji Uczelni. Wynikająca z niej koncepcja rozwoju ocenianego kierunku odpowiada celom określonym w strategii rozwoju Uczelni i Wydziału, a przy tym uwypukla specyfikę kierunku „administracja”. Na podkreślenie zasługuje podkreślanie przez Wydział dążenia do wpajania studentom zasady moralnej odpowiedzialności za wykonanie powierzonych im zadań. Należy rozważyć mocniejsze uwypuklenie różnic koncepcji rozwoju kierunku „administracja” i kierunku „prawo”.

W strategii rozwoju Wydziału oraz koncepcji ocenianego kierunku należy również odnotować zapowiedź dążenia do utworzenia studiów trzeciego stopnia oraz studiów doktoranckich, jak i budowania kadry, dla której Wydział będzie podstawowym miejscem pracy. Należy pozytywnie ocenić różnorodność oraz innowacyjność oferty kształcenia na Wydziale oraz elastyczność jej kształtowania.

2. Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, przejawia się w ich udziale w różnorodnych uczelnianych i wydziałowych organach i gremiach pomocniczych, w tym także w Zespole ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia dla kierunku „administracja”. Dokumenty, z jakimi zapoznali się członkowie Zespołu oceniającego, nie wskazywały jednak na aktywność studentów w pracach tych organów i zespołów. Trudno jest zatem jednoznacznie ocenić, w jakim stopniu studenci rzeczywiście uczestniczą bezpośrednio w procesie określania koncepcji kształcenia poprzez zasiadanie w Kierunkowym Zespole ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, którego skład został ukształtowany zgodnie z zarządzeniem nr 4/2012 Dziekana Wydziału Prawa KPSW z dnia 1 października 2012 r. Ponadto przyjmowane przez Wydział rozwiązania i decyzje są opiniowane przez przedstawicieli samorządu studentów zasiadających w organach kolegialnych Wydziału i Uczelni.

Współpraca Wydziału Prawa i Administracji KPSW z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapoczątkowana została w 2005 r. W pierwszych latach tej współpracy był to głównie udział przedstawicieli różnych organów oraz instytucji z tego otoczenia w organizowanych przez Wydział oraz Uczelnię konferencjach naukowych. Do sformalizowania i zdecydowanego poszerzenia współpracy z otoczeniem doszło stosunkowo niedawno. Otrzymane dokumenty pozwalają stwierdzić, że do ukonstytuowania Wydziałowej Rady Doradczej Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców doszło dopiero 28 maja 2013 r. Oznacza to, że Rada nie mogła mieć formalnego wpływu na opracowaną misję Wydziału i koncepcję kierunku „administracja”. Rada na posiedzeniu w dniu 28 maja 2013 r. zaopiniowała natomiast program kształcenia na kierunkach „administracja” i „prawo”.

Przedstawiony Zespołowi oceniającemu stan personalny powyższej Rady (z grudnia 2013 r.) pokazuje, że nie jest to grono liczne. Na 13 zasiadających w niej osób 4 to pracownicy Wydziału (w tym Dziekan i dwóch prodziekanów, przy czym jeden z prodziekanów jest równocześnie prezesem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Toruniu). Pozostałe osoby to sędziowie (3), radcowie prawni (2), wójt jednej z gmin, licencjonowany zarządca nieruchomości oraz tylko jeden przedsiębiorca. Na 9 członków Rady spoza Wydziału 5 traktuje się jako związanych z kierunkiem „prawo”, zaś 4 – jako związanych z kierunkiem „administracja”.

Można zatem stwierdzić, że interesariusze zewnętrzni rozpoczynają dopiero zinstytucjonalizowaną współpracę z Wydziałem; jest ich też zdecydowanie za mało zwłaszcza w odniesieniu do kierunku „administracja” i bez wątpienia powinno dążyć się do znacznego rozbudowania ich grupy (zwłaszcza o przedstawicieli organów samorządowych różnych szczebli).

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział posiada określoną misję i strategię rozwoju, zgodną z misją i strategią Uczelni. Posiada także koncepcję kierunku „administracja”. Rozważenia wymaga mocniejsze podkreślenie specyfiki kierunku „administracja” i możliwości jego dalszego rozwoju, zwłaszcza w zestawieniu z koncepcją kierunku „prawo” na Wydziale.

2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą od kilku miesięcy w procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Trudno jest jednak już obecnie określić, jaki był ich rzeczywisty wpływ na realizowaną obecnie koncepcję kształcenia na kierunku „administracja”. Nastąpiła pożądana instytucjonalizacja udziału interesariuszy zewnętrznych w określaniu strategii rozwoju Wydziału i koncepcji kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale. W składzie Rady skupiającej interesariuszy zewnętrznych jest jednak zbyt mało przedstawicieli powiązanych z ocenianym kierunkiem studiów. Zaleca się poszerzenie składu Rady zwłaszcza o przedstawicieli organów rządowych i samorządowych administracji lokalnej.

II. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla kierunku „administracja” oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

1/ Założone efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, odnoszące się do programu studiów administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, są zgodne z wymogami KRK i koncepcją rozwoju kierunku „administracja”. Zostały one przyjęte uchwałą Senatu KPSW w Bydgoszczy z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie efektów kształcenia na kierunku „administracja” – studia pierwszego i drugiego stopnia (por. załączniki nr 1 i 2 do uchwały). Dla ostatniego roku studiów pierwszego stopnia wiążącą podstawą programową są standardy kształcenia dla kierunku „administracja” oraz sformułowane w nich cele i sylwetka absolwenta studiów administracyjnych. Sylwetka absolwenta administracji KPSW rozwija wszystkie elementy charakteryzujące wzorce zawarte w Standardach, a ponadto daje rozwinięty opis cech charakterystycznych dla poszczególnych specjalności.

Efekty kształcenia dla kierunku „administracja” – studia pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia zostały umieszczone w obszarze nauk społecznych, w dziedzinach: nauk prawnych (w dyscyplinach „nauki o administracji” i „prawo”), nauk społecznych (w dyscyplinach „socjologia” i „nauki o polityce”) i nauk ekonomicznych (w dyscyplinach „ekonomia”, „finanse” i „nauki o zarządzaniu”). Są to dziedziny i dyscypliny odpowiednie wobec przyjętej sylwetki absolwenta oraz wobec kwalifikacji i dorobku naukowego kadry akademickiej Wydziału. Zachodzi także zasadnicza zgodność pomiędzy koncepcją kierunku, opartą w głównej mierze na treściach programowych zawartych w nieobowiązujących już Standardach kształcenia dla kierunku „administracja”, a treściami programowymi realizowanymi odpowiednio na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Przypisanie efektów kierunkowych na każdym z poziomów kształcenia jest odpowiednie wobec przywołanych przepisami prawa efektów z obszaru nauk społecznych (zarówno w odniesieniu do wiedzy, jak też umiejętności oraz kompetencji społecznych). Na studiach pierwszego stopnia efekty te obejmują 12 efektów dotyczących wiedzy, 11 efektów dotyczących umiejętności oraz 7 efektów dotyczących kompetencji. Na studiach drugiego stopnia liczby te kształtują się podobnie. Dobór efektów kierunkowych oraz ich odniesienie do efektów obszarowych należy ocenić jako realistyczny, możliwy do osiągnięcia oraz do zweryfikowania stopnia przyswojenia efektów przez studentów. Są to przy tym typowe efekty obszarowe odnoszone do studiów administracyjnych, występujące w opisie efektów dla kierunku „administracja” w wielu uczelniach i ich jednostkach organizacyjnych. Władze

Wydziału przedstawiły Zespołowi oceniającemu tzw. macierz pokrycia efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w rozbiciu na studia pierwszego i drugiego stopnia. Analiza macierzy prowadzi do wniosku o prawidłowym, względnie równomiernym rozłożeniu efektów kierunkowych na poszczególne moduły kształcenia, a także o koncentracji efektów kształcenia na wiedzy z dziedziny nauk prawnych

Założone efekty kształcenia w dużym stopniu uwzględniają sytuację na regionalnym rynku pracy oraz wymogi formułowane w środowisku akademickim w obszarze nauk społecznych. Są one jednak dostosowane przede wszystkim do ogólnie akademickiego profilu kształcenia, skoncentrowanego na opanowaniu wiedzy z zakresu nauk o administracji, uzupełnionej wiedzą z zakresu wybranych gałęzi prawa oraz wiedzą społeczno-politologiczną i wiedzą z zakresu zarządzania i ekonomii. Efekty umiejętnościowe i kompetencyjne nie są zbyt rozbudowane, zaś ich osiągnięcie jest możliwe w przyjętych ramach modułowych (w tym poprzez praktyki, seminaria dyplomowe oraz zajęcia ćwiczeniowe w ramach niektórych modułów).

W odniesieniu do studiów realizowanych według KRK praktyki (dwutygodniowe, w rzeczywistym wymiarze 10 dni roboczych – 80 godzin) są przewidziane na studiach pierwszego stopnia (z zaliczeniem w V semestrze studiów). Podstawy normatywne organizacji i funkcjonowania praktyk stanowią: uchwała nr 19/2011 Senatu KPSW z dnia 27 września 2011 w sprawie uchwalenia Regulaminu studenckich praktyk zawodowych (wraz z załącznikiem zawierającym tekst Regulaminu) oraz zarządzenie nr 36/2011 Rektora KPSW z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia procedury odbywania i zaliczania praktyk przez studentów KPSW (wraz z załącznikiem).

Uczelnia zapewnia w skali ogólnouczelnianej miejsca na praktykach każdemu studentowi. W rzeczywistości skierowanie z Uczelni na praktykę otrzymuje niewielu studentów, bowiem większość z nich spełnia warunki uzyskania zaliczenia na podstawie specyfiki dotychczasowej pracy zawodowej. W przypadku skierowania na praktykę studentem opiekuje się i zalicza mu zajęcia tzw. kierunkowy opiekun praktyk (na poszczególnych wydziałach). Podstawą zaliczenia praktyk jest stwierdzenie opanowania odpowiednich czynności zawodowych, zapisanych w programie praktyki. Czynności te można pośrednio odnieść do efektów kształcenia ustalonych ogólnie dla wszystkich studentów administracji pierwszego stopnia. Dla studentów najstarszego rocznika praktyki były realizowane dwuetapowo: jako praktyka tzw. kierunkowa (na drugim roku studiów) oraz specjalnościowa (na trzecim roku studiów) – w łącznym wymiarze czterech tygodni. Dokumentacja praktyk, w tym Dzienniki praktyk odbytych przez studentów, są przechowywane w uczelnianym Centrum Praktyk, które jest umieszczone w ramach Centrum Obsługi Studenta. Nauczyciel akademicki (ze stopniem doktora) odpowiedzialny za opiekę nad praktykami na kierunku „administracja”, pełni swoją funkcję od 1 października 2012 r. Na studiach drugiego stopnia nie przewiduje się praktyk; uzasadnieniem jest brak obowiązku prowadzenia praktyk na tym poziomie kształcenia, a także ogólnoakademicki profil kształcenia.

Opis efektów kształcenia jest dostępny dla środowiska akademickiego Uczelni, w tym dla studentów ocenianego kierunku (poprzez ich elektroniczną publikację w uczelnianym systemie ISOS – Internetowym systemie obsługi studentów). Ponadto przyjętym powszechnie na Wydziale zwyczajem jest zapoznavanie studentów z efektami kształcenia dla danego przedmiotu przez nauczyciela prowadzącego przedmiot na pierwszych zajęciach z tego przedmiotu.

2). Efekty kształcenia ocenianego programu studiów zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. Są one zapisane w kartach przedmiotowych/sylabusach, udostępnianych studentom za pośrednictwem systemu ISOS, a także przedstawiane przez nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne przedmioty (na pierwszych zajęciach). Studenci potrafią scharakteryzować efekty kształcenia uzyskiwane podczas toku

studiów (dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji). Wymienione przez studentów efekty były zbieżne z kierunkowymi efektami zapisanymi w odpowiednich dokumentach i zawartymi w Raporcie samooceny.

Efekty kształcenia są właściwie skorelowane z treściami programowymi realizowanymi w ramach poszczególnych przedmiotów. Program studiów jest – w opinii studentów – odpowiednio dostosowany do możliwości kadry akademickiej oraz warunków infrastrukturalnych. Należy podkreślić spójność kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia w obrębie studiów pierwszego stopnia oraz w obrębie studiów drugiego stopnia. Pewne zastrzeżenia budzi spójność przedmiotowych efektów kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia rozpatrywanych łącznie. Pewne treści programowe i odnoszone do nich efekty kształcenia na studiach drugiego stopnia powtarzają treści i efekty kształcenia ze studiów pierwszego stopnia (dotyczy to zwłaszcza przedmiotów odnoszących się do podstawowych postępowań prawnych: cywilnego, karnego i administracyjnego). Wynika to z otwartości rekrutacji na studia drugiego stopnia, dostępnej dla licencjatów różnych kierunków studiów pierwszego stopnia.

3). Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym:

- objęcia tym systemem wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), oraz wszystkich etapów kształcenia;
- możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, prawidłowości ustalonych procedur, metod (dobór do ocenianego kryterium) i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania;

Zasady zaliczenia poszczególnych zajęć i przedmiotów są przedstawiane studentom przez danego nauczyciela akademickiego podczas pierwszych zajęć, wraz z lakonicznym opisem zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów zasada prezentacji efektów kształcenia dla danego przedmiotu oraz zasad zaliczania zajęć i przedmiotów jest powszechnie stosowana w działalności dydaktycznej nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku „administracja”. Należy jednak zwrócić uwagę, że zawartość treściowa ankiety ewaluacyjnej oceniającej pracę dydaktyczną nauczycieli na zajęciach nie umożliwia studentom oceny stosowanych zasad weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także oceny treści nauczania w ramach danego przedmiotu. O ile zatem system weryfikacji efektów kształcenia należy uznać za przejrzysty i dostępny dla studentów, o tyle nie podlega on bezpośrednio ocenie studentów. Stosowany system weryfikacyjny obejmuje wszystkie etapy kształcenia (w tym wystawianie ocen formujących i końcowych w ramach poszczególnych przedmiotów, sprawozdania z przebiegu praktyk oraz proces dyplomowania. System ten został skoncentrowany – co do uzasadnienia ocen finalnych – na efektach w zakresie wiedzy. W odniesieniu do umiejętności oraz kompetencji społecznych należy wskazać, że kryteria te są brane pod uwagę przy wystawianiu ocen cząstkowych/formujących.

Stosowane przez nauczycieli instrumenty weryfikacji (poprzez kolokwia, egzaminy w formie pisemnej oraz odpowiedzi ustne) są – w opinii studentów – wystarczającym sposobem

weryfikacji wiedzy. Ponadto efekty kształcenia dotyczące umiejętności i kompetencji społecznych są sukcesywnie weryfikowane poprzez ocenę aktywności studentów na zajęciach, ocenę prac projektowych przygotowywanych w domu oraz ocenę dodatkowych prac zaliczeniowych. W opinii studentów efekty kształcenia zostały wyrażone w sposób przejrzysty i zrozumiały dla studentów, są one przy tym sprawdzalne.

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku „administracja” poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Zasady dyplomowania określono w Regulaminie Studiów, a także Zarządzeniem nr 1/2012 Dziekana Wydziału Prawa i Administracji z dnia 22 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia zasad dyplomowania w zakresie przygotowania oraz oceny prac dyplomowych na Wydziale Prawa i Administracji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. Ponadto wprowadzono także procedury związane z egzaminem dyplomowym na Wydziale (Zarządzenia Dziekana nr 1/2012 i 2/2012 z dnia 22 września 2012 r. – oba te zarządzenia zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Wydziału uchwałą nr 11/2012 z dnia 20 września 2012 r.). Zespołowi oceniającemu przedstawiono dokumentację procesu dyplomowania za rok akademicki 2012/2013, w tym dokumentację powoływania komisji do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego/magisterskiego. Na podstawie analizy dokumentacji można stwierdzić, że w zdecydowanej większości przypadków skład komisji obejmował trzy osoby ze stopniem doktora, zaś przewodniczącym składu była osoba pełniąca funkcję prodziekana. W części komisji przewodniczył dziekan (ze stopniem doktora habilitowanego), a w jej skład wchodził również samodzielni nauczyciele akademicki.

Na podstawie analizy dokumentacji osobowej studentów, a także analizy wylosowanych prac dyplomowych i magisterskich można stwierdzić, że proces dyplomowania na ocenianym kierunku przebiega zasadniczo prawidłowo. Seminaria dyplomowe i magisterskie są uruchamiane i prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, zaś dobierane tematy prac dyplomowych i magisterskich mieszczą się w zakresie studiów administracyjnych. W trakcie prac seminaryjnych są realizowane założone cele i efekty kształcenia. Można mieć pewne zastrzeżenia co do niektórych opinii promotorów i recenzji dotyczących prac dyplomowych/magisterskich, zbyt lakonicznych i w pewnych przypadkach – w opinii ekspertów analizujących wylosowane prace – zawyżonych

(na 17 analizowanych prac dyplomowych/magisterskich zarzut zawyżenia oceny został podniesiony wobec 8 opinii/recenzji). Przebieg egzaminu dyplomowego pozwalał jednak z reguły na korygowanie nadmiernie pozytywnych ocen; wśród trzech pytań zadawanych dyplomantowi/magistrantowi jedno dotyczyło zagadnienia związanego bezpośrednio z tematyką pracy dyplomowej, zaś dwa pozostałe wykraczały poza tę tematykę i pozwalały właściwie ocenić stopień osiągnięcia założonych celów/efektów kształcenia. Należy podkreślić, że w Uczelni i na Wydziale przywiązuje się dużą wagę do ochrony praw autorskich oraz do właściwego warsztatu prac dyplomowych/magisterskich. Studenci w trakcie studiów otrzymują pogłębioną wiedzę na temat ochrony własności intelektualnej i są świadomi odpowiedzialności prawnej i dyscyplinarnej za naruszenie praw autorskich. Promotorzy wykorzystują zasoby i programy internetowe do weryfikacji stopnia samodzielności pracy studentów na seminariach, zwracają też uwagę na wymogi związane z korzystaniem z wyników cudzych prac oraz rzetelnością sporządzania odsyłaczy. Wśród wylosowanych prac zdarzyły się jednak nieliczne przypadki skąpych i niepełnych odsyłaczy, a także symbolicznej bibliografii, obejmującej kilka-kilkanaście pozycji.

Na ocenianym kierunku występuje zjawisko odsiewu studentów w kolejnych latach studiów. Według przedstawionych przez Władze Wydziału danych odsiew ten w ostatnich kilku latach kształtował się na poziomie powyżej 10% na studiach pierwszego stopnia oraz około 7% na studiach drugiego stopnia. Odsiew jest spowodowany głównie rezygnacją ze studiów uzasadnianą niemożnością uiszczenia opłat za studia, a dopełniając również względami losowymi i niezaliczeniem odpowiednich etapów studiów. W przypadku przejściowych trudności finansowych studentów władze Wydziału podejmowały starania zmierzające do umożliwienia studentom kontynuacji studiów poprzez pomoc finansową.

Teczki akt osobowych studentów przechowuje się w archiwum uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia) – instrukcja archiwalna KPSW wprowadzona została Zarządzeniem nr 35/2005 Kanclerza z dnia 30 grudnia 2005 r.).

4). Na Wydziale Prawa i Administracji są od 2006 r. prowadzone badania dotyczące zawodowych i edukacyjnych losów absolwentów kierunku „administracja”. Studenci są informowani o wynikach tych badań (informacje takie są przekazywane reprezentantom samorządu studenckiego w kolegiałnych ciałach decyzyjnych Uczelni i Wydziału). Nie dysponują natomiast wiedzą o wpływie tych wyników na doskonalenie procesu dydaktycznego i treści programowych. Zdaniem studentów monitorowanie losów absolwentów jest dla Uczelni i Wydziału źródłem cennych informacji o sytuacji na rynku pracy i możliwościach uzyskania atrakcyjnego stanowiska pracy, a także o tych efektach

kształcenia, jakie pomagają w uzyskaniu dobrego miejsca pracy (w tym o umiejętnościach i kompetencjach pożądanych od absolwentów studiów administracyjnych.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego : w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia założone dla ocenianego kierunku studiów zarówno pierwszego, jak też drugiego stopnia są zgodne z odpowiednimi, przywołanymi efektami obszarowymi, a także z ukształtowanymi oczekiwaniami środowiska akademickiego w obszarze nauk społecznych. System efektów formułowanych dla kierunku jest spójny z częściowymi efektami formułowanymi dla poszczególnych modułów kształcenia. Zarówno efekty kierunkowe, jak też efekty dla poszczególnych modułów zostały udostępnione społeczności akademickiej Uczelni, w tym studentom ocenianego kierunku.

2) Efekty kształcenia są dostępne dla studentów poprzez zamieszczanie kart przedmiotowych/sylabusów w systemie ISOS. Zostały one sformułowane w przejrzysty i zrozumiały sposób, zaś nauczyciele na pierwszych zajęciach z reguły szeroko objaśniają przyjęte efekty i sposoby ich weryfikacji. W opinii studentów efekty kształcenia są sprawdzalne.

3) Stosowany system oceny osiągniętych efektów kształcenia jest – w opinii studentów – przejrzysty i zrozumiały ze względu na stosowanie przyjętych i akceptowanych w środowisku studenckim instrumentów weryfikacyjnych (prac projektowych, prac kontrolnych, kolokwii, egzaminów ustnych i pisemnych, oceny aktywności studentów na zajęciach etc.). Według studentów opis systemu oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia zawarty w sylabusach jest w pełni zrozumiały i zasadny. Zespół oceniający podziela opinię studentów. Należy jednak zwrócić uwagę na nie w pełni prawidłowy przebieg procesu dyplomowania przejawiający się w zawyżaniu oceny jakości prac dyplomowych przez ich promotorów i recenzentów.

4) Badanie losów absolwentów ocenianego kierunku jest prowadzone od kilku lat. Studenci nie dostrzegają realnego wpływu wyników tych badań na doskonalenie treści programowych na kierunku „administracja”, jednakże doceniają informacyjną zawartość tych wyników z punktu widzenia analizy sytuacji na rynku pracy dla absolwentów administracji.

III. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 1) Ocena, czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Rada Wydziału Prawa i Administracji na posiedzeniu w dniu 7 czerwca 2013 r. (Uchwała nr 3/2013) uchwaliła plany studiów i programy kształcenia dla kierunku „administracja” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia – na cykl kształcenia rozpoczynający się w roku akademickim 2013/2014. Efekty kształcenia dla powyższego kierunku studiów zostały określone Uchwałą nr 14/2012 Senatu KPSW w Bydgoszczy z dnia 29 maja 2012 r. Zespołowi oceniającemu przedstawiono dokumentację programu i planów studiów realizowanych według Standardów dla kierunku „administracja”, a także programu i planów

studiów realizowanych według KRK. W szczególności przedstawiono rozbudowaną dokumentację dotyczącą programów i planów studiów realizowanych w roku akademickim 2013/2014.

Stacjonarne studia administracyjne pierwszego stopnia obejmują 2252 godziny zajęć dydaktycznych, realizowanych w trakcie sześciu semestrów. Studenci muszą zaliczyć przedmioty przewidziane programem studiów na łączną liczbę nie mniej niż 181 punktów ECTS. Niestacjonarne studia administracyjne pierwszego stopnia obejmują 1151 godzin zajęć dydaktycznych realizowanych w ciągu sześciu semestrów studiów (także na łączną liczbę nie mniej niż 181 punktów ECTS). Zajęcia dydaktyczne są prowadzone w ramach modułów przedmiotowych, w grupach przedmiotów kształcenia ogólnego, przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych. Program dopuszcza prowadzenie zajęć dydaktycznych także w ramach dodatkowych modułów kształcenia, obejmujących godziny przygotowania do wolontariatu, konsultowania prac seminaryjnych, dyplomowych/magisterskich i zaliczeniowych, konsultowania projektów przygotowywanych w ramach Akademii Liderów, przygotowywania studentów do udziału w konferencjach itp.

Studia administracyjne drugiego stopnia obejmują 1502 godziny zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych oraz 902 godziny zajęć na studiach niestacjonarnych, za których zaliczenie można uzyskać nie mniej niż 120 punktów ECTS. Studia są realizowane w czasie czterech semestrów. Formy kształcenia na studiach drugiego stopnia zostały dopasowane do ogólnie akademickiego profilu studiów. Należy zauważyć dążenie Władz Uczelni do stopniowego zwiększania zajęć prowadzonych w mniejszych grupach, opartych na interaktywnym prowadzeniu zajęć. Praktyczny charakter mają zajęcia prowadzone w Akademii Liderów, a także zajęcia prowadzone w ramach tzw. modułów dodatkowych. Zajęcia te umożliwiają nabycie efektów polegających na praktycznych umiejętnościach zastosowania wiedzy nabytej w trakcie studiów. Także w przypadku studiów drugiego stopnia podobnie wygląda kwestia rozbicia zajęć dydaktycznych na bloki przedmiotowe (przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowych, kierunkowych, specjalnościowych) oraz na dodatkowe moduły kształcenia.

Realizowany od roku 2013/2014 program kształcenia zarówno na studiach pierwszego, jak też drugiego stopnia umożliwia studentom uzyskanie założonej struktury kwalifikacji zawodowych oraz osiągnięcie każdego z założonych celów i efektów kształcenia. Podstawą takiej oceny jest zarówno zestaw treści programowych, jak też przyjęta organizacja procesu dydaktycznego i jakość kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku.

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne na studiach pierwszego stopnia tworzą spójną całość.

Zestaw treści programowych na studiach pierwszego stopnia obejmuje 10 przedmiotów kształcenia ogólnego (w tym „Elementy komunikacji i dialogu”, „Elementy negocjacji i mediacji”, „Logikę prawniczą”, „Etykę urzędniczą”, „Podstawy psychologii” i „Technologię informacyjną”). Dobór przedmiotów kształcenia ogólnego należy ocenić jako odpowiedni wobec założonych efektów kształcenia, a przy tym uzasadniony kwalifikacjami i dorobkiem naukowym kadry akademickiej Uczelni. Kolejny blok przedmiotów – przedmioty podstawowe – obejmuje 14 przedmiotów, w większości o charakterze prawniczym (ale uzupełniony takimi przedmiotami jak „Organizacja i zarządzanie w administracji publicznej”, „Makro- i mikroekonomia”, „Organizacja ochrony środowiska” i „Polityka społeczna”). Także i w tym przypadku dobór treści podstawowych należy uznać za uzasadniony. Trzecia grupa przedmiotów (przedmioty kierunkowe) obejmuje także 14 przedmiotów, w większości prawniczych, dopełnionych takimi przedmiotami jak „Socjologia i metody badań socjologicznych”, „Statystyka z demografią”. Do tej grupy zaliczone zostały też seminarium dyplomowe, przedmiot pod nazwą „Przygotowanie do egzaminu dyplomowego”, praktyka oraz wykład monograficzny do wyboru. Kolejną grupę przedmiotów obejmują specjalności oferowane studentom: „Administracja publiczna”, „Administrowanie i obrót nieruchomościami”, „Bezpieczeństwo publiczne, ochrona osób i mienia” oraz „Administracja gospodarcza”. W ramach każdej specjalności oferowanych jest 13 przedmiotów. Kontynuacją kształcenia w ramach specjalności są tzw. dodatkowe moduły kształcenia oferowane studentom w celu pogłębienia ich przygotowania zawodowego. Zajęcia w ramach specjalności i dodatkowych modułów kształcenia zostały skoncentrowane nie tylko na przekazie odpowiedniej, specjalistycznej wiedzy, ale również odpowiednich umiejętności zawodowych.

Zakładane efekty kształcenia oraz treści programowe, formy i metody dydaktyczne na studiach drugiego stopnia również można potraktować jako spójne. Nie zachodzi jednak pełna spójność między treściami programowymi realizowanymi na studiach pierwszego i drugiego stopnia. O przyczynach tej względnej niespójności będzie mowa poniżej.

Treści programowe realizowane na studiach administracyjnych drugiego stopnia zostały uporządkowane według analogicznych kryteriów oraz grup przedmiotów> I tak przedmioty kształcenia ogólnego obejmują zajęcia praktyczne ze specjalistycznego języka obcego oraz tzw. Zarządzanie zintegrowane, prowadzone w ramach tzw. akademii Liderów. Zestaw przedmiotów podstawowych (łącznie 5 przedmiotów) oraz kierunkowych (łącznie 15

przedmiotów) został podporządkowany przyjętemu systemowi rekrutacji na studia drugiego stopnia, umożliwiającemu przyjęcie na studia absolwentów dowolnych studiów pierwszego stopnia. W rezultacie część studentów administracji drugiego stopnia nie opanowała treści programowych i efektów kształcenia założonych dla absolwentów studiów administracyjnych pierwszego stopnia i trzeba im oferować podstawowe i kierunkowe przedmioty z zakresu nauk o administracji oraz prawa (jak na przykład „System postępowań przed organami państwa”, „Prawo finansowe”). Należy zaznaczyć, że absolwenci administracji pierwszego stopnia część tych podstawowych przedmiotów zaliczyli w trakcie studiów pierwszego stopnia (często w znacznie większym i bardziej szczegółowym zakresie niż ma to miejsce na studiach administracyjnych drugiego stopnia). Spostrzeżenie to dotyczy w części również oferowanych specjalności („Administracja publiczna”, „Administracja samorządowa”, „Administracja skarbowa” oraz „Bezpieczeństwo publiczne”).

Zarówno na studiach pierwszego, jak też drugiego stopnia przewidziane zostały mechanizmy indywidualizacji procesu kształcenia w odniesieniu do studentów wybitnie uzdolnionych, a także studentów w szczególnych sytuacjach losowych i studentów niepełnosprawnych. Są to studia według indywidualnego programu kształcenia (IPK) oraz indywidualna organizacja studiów (IOS). Pierwszy mechanizm jest adresowany do studentów szczególnie uzdolnionych i wyróżniających się postępami w studiowaniu. Studentom takim Rektor Uczelni może przyznać szczególną opiekę naukowo-dydaktyczną, odpowiednią do uzdolnień i zainteresowań naukowych danego studenta. Przestankami uzyskania IPK są: udział studenta w pracy studenckich kół naukowych, udział w pracach badawczych prowadzonych na danym Wydziale oraz udział w przedsięwzięciach naukowych i konkursach o zasięgu ogólnopolskim lub międzynarodowym. Szczegółowe zasady odbywania studiów według IPK określają poszczególne rady wydziałowe. Na Wydziale Prawa i Administracji zasady takie nie zostały jeszcze ustalone, nie została też dostarczona dokumentacja dotycząca liczby studentów administracji korzystających z IPK. Jest natomiast kilkadziesiąt przypadków korzystania z IOS, polegającej na możliwości uzyskiwania zaliczeń i zdawania egzaminów w indywidualnie ustalonych terminach, w dranicach danego roku akademickiego. Decyzje w sprawie przyznania IOS podejmuje dziekan. Mechanizm IOS jest adresowany do studentów studiujących dwa kierunki, odbywających część studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych, sprawujących opiekę nad małoletnimi dziećmi, niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Podsumowując: organizację procesu dydaktycznego zarówno w odniesieniu do zasadniczego toku kształcenia, jak też w odniesieniu do studentów niepełnosprawnych i szczególnie uzdolnionych, należy uznać za prawidłową.

Uczelnia zapewnia w skali ogólnouczelnianej miejsca na praktykach każdemu studentowi. W rzeczywistości skierowanie z Uczelni na praktykę otrzymuje niewielu studentów, bowiem większość z nich spełnia warunki uzyskania zaliczenia na podstawie specyfiki dotychczasowej pracy zawodowej. W przypadku skierowania na praktykę studentem opiekuje się i zalicza mu zajęcia tzw. kierunkowy opiekun praktyk (na poszczególnych wydziałach). Podstawą zaliczenia praktyk jest stwierdzenie opanowania odpowiednich czynności zawodowych, zapisanych w programie praktyki. Czynności te można pośrednio odnieść do efektów kształcenia ustalonych ogólnie dla wszystkich studentów administracji pierwszego stopnia. Dla studentów najstarszego rocznika praktyki były realizowane dwuetapowo: jako praktyka tzw. kierunkowa (na drugim roku studiów) oraz specjalnościowa (na trzecim roku studiów) – w łącznym wymiarze czterech tygodni. Dokumentacja praktyk, w tym Dzienniki praktyk odbytych przez studentów, są przechowywane w uczelnianym Centrum Praktyk, które jest umieszczone w ramach Centrum Obsługi Studenta. Nauczyciel akademicki (ze stopniem doktora) odpowiedzialny za opiekę nad praktykami na kierunku „administracja”, pełni swoją funkcję od 1 października 2012 r. Na studiach drugiego stopnia nie przewiduje się praktyk; uzasadnieniem jest brak obowiązku prowadzenia praktyk na tym poziomie kształcenia, a także ogólnoakademicki profil kształcenia.

Podsumowując: zestaw treści programowych objęty planem studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia należy ocenić jako bogaty, odpowiednio zróżnicowany i dający studentom duże możliwości kształtowania własnej ścieżki edukacyjnej. Układ treści programowych i plany kształcenia są takie same na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Sekwencja przedmiotów, a także skala przedmiotów do wyboru (przedmiotów monograficznych i seminarium dyplomowego, a także tzw. modułów dodatkowych) nie budzą zastrzeżeń. Oferowane na studiach pierwszego i drugiego stopnia treści kształcenia należy uznać za spójne z koncepcją kształcenia i zestawem efektów kierunkowych, a przy tym równomiernie rozlokowane na kolejnych semestrach studiów. Nakład pracy włożony w osiągnięcie założonych efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia w ramach poszczególnych przedmiotów i modułów został odpowiednio zharmonizowany z przewidzianym wymiarem godzin zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów, a także z przypisaną poszczególnym przedmiotom liczbą punktów ECTS.

Treści kształcenia na studiach drugiego stopnia należy również ocenić pozytywnie, jednakże ze sformułowaną wyżej uwagą dotyczącą konsekwencji programowych przyjmowania na studia administracyjne drugiego stopnia absolwentów różnorodnych studiów pierwszego stopnia, o bardzo zróżnicowanym przygotowaniu do osiągnięcia założonych efektów kształcenia na studiach drugiego stopnia. W konsekwencji ci studenci, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia w zakresie administracji, nie są odpowiednio motywowani do pogłębiania wiedzy oraz umiejętności w sytuacji, gdy ich koledzy – absolwenci innych niż administracja studiów pierwszego stopnia – muszą opanowywać treści kształcenia i osiągać efekty kształcenia już osiągnięte przez absolwentów administracji pierwszego stopnia.

Władze przedstawiły Zespołowi oceniającemu dokumenty dotyczące dokonanej już rekrutacji na rok akademicki 2013/2014 (uchwała nr 26/2012 Senatu KPSW z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie ustalenia warunków i trybu rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów, w tym prowadzonej w drodze elektronicznej, w roku akademickim 2013/2014 – wraz z załącznikiem), a także Uchwałę nr 8/2013 Senatu z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów, w roku akademickim 2014/2015.

Dokonana już rekrutacja na rok akademicki 2013/2014 została oparta na zasadzie kolejności zgłoszeń, w oparciu o złożony komplet dokumentów rekrutacyjnych spełniających wymagania prawne, uiszczenie opłaty rekrutacyjnej oraz zawarcie z Uczelnią umowy o naukę. Organizacja rekrutacji została powierzona dziekanom odpowiednich wydziałów.

W Uczelni, jak i na Wydziale Prawa i Administracji funkcjonuje Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). Na podstawie analizy programu i planów studiów można stwierdzić, że liczba punktów ECTS przyznana poszczególnym przedmiotom uwzględnia nakład pracy studenta niezbędny do należytego opanowania efektów kształcenia dla danego przedmiotu/modułu. Wyliczenia nakładu pracy, dokonane w sylabusach do poszczególnych przedmiotów, nie budzą zastrzeżeń. Należy także zauważyć, że punktacja ECTS na studiach administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia spełnia wymogi wynikające z rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia; każdy przedmiot wymagający wysiłku studenta włożonego w opanowanie odpowiednich efektów kształcenia został odpowiednio „wyceniony” poprzez przypisanie mu poprawnie wyliczonej liczby punktów (włącznie z zajęciami wychowania fizycznego, praktykami, zajęciami przygotowującymi do egzaminu dyplomowego, modułami

dodatkowymi itp.). Odpowiednia liczba punktów została też przypisana do zajęć prowadzonych w ramach Akademii Liderów.

- 2) Ocena, czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć i stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Na podstawie analizy dokonanej wyżej można stwierdzić, że w obrębie poszczególnych poziomów kształcenia (oddzielnie: pierwszego stopnia oraz drugiego stopnia) efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Także wymiar godzinowy i program praktyk, termin ich realizacji oraz miejsca ich odbywania nie budzą zastrzeżeń, przy czym uzasadniony jest wniosek, że praktyki tworzą możliwość nabycia odpowiednich założonych umiejętności i kompetencji społecznych. Zastrzeżenia wskazane wyżej dotyczą niespójności między efektami i treściami programowymi studiów pierwszego stopnia a efektami i treściami programowymi studiów drugiego stopnia; część efektów i zwłaszcza treści programowych na studiach drugiego stopnia pokrywa się z odpowiednimi efektami i treściami programowymi realizowanymi na studiach pierwszego stopnia. Należy nawet zauważyć, że treści programowe realizowane na studiach administracyjnych pierwszego stopnia w ramach takich przedmiotów, jak na przykład „Postępowanie administracyjne”, „Postępowanie egzekucyjne w administracji”, „Postępowanie sądowe, cywilne i administracyjne w sprawach związanych z obrotem nieruchomościami i zarządzaniem” – dostarczają treści programowych znacznie bardziej rozwiniętych niż zaplanowany dla studentów drugiego stopnia ogólny przedmiot „System postępowań przed organami państwa”.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Programy kształcenia realizowane odpowiednio na pierwszym i drugim stopniu kształcenia umożliwiają studentom osiągnięcie każdego z zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Konieczne jest jednak zwrócenie uwagi na pewną niespójność między programami kształcenia na pierwszym i drugim stopniu, wynikającą z otwarcia drogi na studia drugiego stopnia dla absolwentów dowolnych kierunków studiów pierwszego stopnia. W konsekwencji pewna część treści programowych realizowanych na studiach drugiego stopnia powtarza treści już zrealizowane w ramach programu studiów pierwszego stopnia – w znacznie mniejszym stopniu rozwinięcia i szczegółowości treści programowych.
- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne, rozważane odrębnie dla programu studiów pierwszego stopnia oraz programu studiów drugiego stopnia, tworzą spójną całość. Trudno jest natomiast mówić o pełnej spójności między treściami programowymi rozpatrywanymi łącznie, w odniesieniu do studiów administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia.

Uzasadnienie dla oceny 3 kryterium ogólnego jako kryterium zrealizowanego w pełni, bierze za podstawę spójność efektów, treści programowych, form zajęć i metod weryfikacji efektów rozważaną osobno dla studiów pierwszego, a następnie dla studiów drugiego stopnia.

IV. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1/ Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia.

Na ocenianym kierunku na studiach pierwszego i drugiego stopnia zajęcia dydaktyczne prowadzi łącznie 68 nauczycieli akademickich, w tym 20 proponowanych do minimum kadrowego (11 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 9 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora) oraz 48 innych nauczycieli akademickich. Należy ocenić, że jest to duża – jak na uczelnię niepubliczną – kadra akademicka, zapewniająca możliwość realizacji bogatego programu studiów administracyjnych, odpowiednią różnorodność oraz innowacyjność oferty zajęć dydaktycznych. Wśród kadry akademickiej kierunku jest dwóch profesorów tytularnych, 9 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 34 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora (pozostali to nauczyciele z tytułem zawodowym magistra/magistra inż.). Zarówno wśród samodzielnych nauczycieli, jak też nauczycieli ze stopniem naukowym doktora przeważają osoby z kwalifikacjami naukowymi oraz dorobkiem naukowym w zakresie nauk prawnych (odpowiednio: 7 osób wśród samodzielnych nauczycieli i 18 osób ze stopniem naukowym doktora).

W świetle powyższych danych uzasadniony jest wniosek, że liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na studiach administracyjnych pierwszego i drugiego stopnia, a także struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia.

2/ Adekwatność dorobku naukowego i kwalifikacji kadry akademickiej do realizowanego programu oraz założonych efektów kształcenia.

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego na kierunku „administracja” – studia pierwszego stopnia 9 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 9 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora, dołączając odpowiednią dokumentację osobową każdego ze zgłoszonych nauczycieli.

Do minimum kadrowego na kierunku „administracja” – studia drugiego stopnia Uczelnia zgłosiła 7 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 8 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora, dołączając odpowiednią dokumentację.

Po dokonanej analizie - pod względem formalnym - akt osób które zostały zgłoszone przez Uczelnię do minimum kadrowego odpowiednio na studiach pierwszego i drugiego stopnia należy uznać, iż **zostały spełnione warunki** określone w **§ 14 ust. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora* oraz w **§ 15 ust. 1** – *minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na*

określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Ponadto zostały spełnione wymagania określone w § 13 ust. 1 powyższego rozporządzenia (do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru), § 13 ust. 2 (do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich są wliczani nauczyciele akademicy, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów), § 13 ust. 3 (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra).**Szczegółowe informacje zawiera załącznik nr 5 do raportu.**

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na studiach pierwszego stopnia znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Kadra akademicka prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku odznacza się dość dużą stabilnością, co wynika z polityki wiązania nauczycieli akademickich z Uczelnią poprzez stabilne umowy o pracę. Według stanu na 1 października 2013 r. na kierunku „administracja – studia pierwszego stopnia studiuje łącznie 291 osób, zaś do minimum kadrowego spośród nauczycieli zgłoszonych przez Uczelnię **można zaliczyć 9 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 9 doktorów** (łącznie: 18 osób) – relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów wynosi więc 1 do 16, co spełnia wymagania określone prawem. Na studiach drugiego stopnia liczba studentów wynosi 369, zaś do minimum spośród nauczycieli zgłoszonych przez Uczelnię **można zaliczyć 7 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 8 doktorów** – relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów wynosi więc 1 do 25, co spełnia wymagania określone prawem.

Nauczyciele z kwalifikacjami naukowymi oraz dorobkiem naukowym w zakresie nauk prawnych reprezentują szeroki wachlarz specjalności w specjalnościach umieszczanych w dyscyplinie „prawo”, a także posiadają liczący się dorobek naukowy w dyscyplinie „nauki o administracji”. Specjalności te i charakterystyka dorobku naukowego odpowiadają wachlarzowi treści programowych (w tym przedmiotów podstawowych, kierunkowych oraz specjalnościowych) stanowiących trzon programowy na studiach administracyjnych. Grupa tych przedmiotów została skonstruowana na podstawie Standardów kształcenia dla kierunku „administracja” i uzupełniona treściami programowymi z dziedziny nauk społecznych oraz dziedziny nauk

ekonomicznych. Także w odniesieniu do pozostałej części kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku należy stwierdzić zasadniczą zgodność pomiędzy kwalifikacjami naukowo-dydaktycznymi i dorobkiem naukowym poszczególnych nauczycieli a specyfiką powierzonych im zajęć dydaktycznych. Jedynie w odniesieniu do obsady nielicznych przedmiotów można sformułować zastrzeżenia dotyczące adekwatności przygotowania zawodowego nauczycieli do prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych (na przykład w odniesieniu do obsady takich przedmiotów jak „Konstytucyjny system organów państwowych” – prowadzonego przez historyka; „Historia myśli socjologiczno-ekonomicznej” – prowadzonego przez dogmatyka prawa w zakresie prawa finansowego; „Legislacja administracyjna” – prowadzonego przez doktora nauk prawnych specjalizującego się w prawnej regulacji ochrony środowiska itp.). Konieczne jest jednak odnotowanie, że zdecydowana większość zastrzeżeń dotyczy osób z dorobkiem w obszarze i dyscyplinie, do której odwołują się efekty kształcenia sformułowane dla poszczególnych przedmiotów/modułów, w związku z czym można uznać, że wymogi prawne zostały spełnione, aczkolwiek pozostała wątpliwość dotycząca zapewnienia obsady przedmiotów najlepiej przygotowanymi zawodowo nauczycielami. Ponadto aktywność dydaktyczna niektórych nauczycieli została ograniczona do prowadzenia zajęć seminaryjnych.

Powyższa analiza daje solidne podstawy do stwierdzenia, że kwalifikacje naukowe poświadczone uzyskanymi stopniami naukowymi, a także dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku mieszczą się w odpowiednich dziedzinach oraz dyscyplinach naukowych, do których odwołują się efekty kształcenia dla kierunku „administracja” oraz realizowane na studiach pierwszego oraz drugiego stopnia treści programowe.

3/ Czy Władze Wydziału Prawa i Administracji KPSW prowadzą politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewniają pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym poprzez wymianę z uczelniami w kraju i za granicą?

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku prowadzą w większości nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Taka sytuacja jest pozytywną konsekwencją stabilnej polityki kadrowej Władz Uczelni, nastawionej na wiązanie nauczycieli akademickich z Uczelnią i Wydziałem długookresowymi umowami o pracę. Dla dużej części zatrudnionych nauczycieli akademickich Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Władze Uczelni wspierają rozwój naukowy własnej kadry poprzez tzw. system grantów uczelnianych; pracownicy (ale również studenci, z którymi Uczelnia wiąże nadzieje na zasilenie kadry akademickiej) mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów badawczych w postaci grantów indywidualnych i zespołowych. Szczegółową procedurę przyznawania grantów określa odpowiedni regulamin. Uczelnia wspiera także wyjazdy swoich nauczycieli akademickich na konferencje naukowe krajowe i zagraniczne, częściowo także w ramach podpisanych umów o wymianie naukowo-badawczej z uczelniami zagranicznymi. Należy jednak dodać, że stwierdzenie to dotyczy nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jedynie w małym stopniu, bowiem można wskazać jedynie pojedyncze przykłady nauczycieli korzystających ze wskazanych wyżej możliwości..

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicy .

Spotkanie odbyło się w terminie uzgodnionym z Władzami Uczelni i Wydziału, w dniu 7 grudnia 2013 r., w godz. 13-14.45. Na spotkanie przybyło 13 nauczycieli akademickich Uczelni prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, z wyłączeniem osób reprezentujących Władze Uczelni i Wydziału.

W trakcie spotkania nauczyciele akademicy Uczelni zgłosili następujące spostrzeżenia, uwagi i postulaty (według kolejności ich zgłaszania):

1/ Nauczyciele akademicy Uczelni są świadomi znaczenia współdziałania kadry akademickiej i studentów w realizacji zamierzeń o charakterze naukowo-badawczym. Stąd bierze się aktywność części kadry w proponowaniu i realizacji wspólnych przedsięwzięć badawczych, w tym udziału studentów w konferencjach naukowych organizowanych w Uczelni (jak np. konferencja „Współczesne problemy administracji publicznej” zorganizowana w 2013 r.) oraz w innych sympozjach i konferencjach naukowych (jak np. udział pracowników naukowych i studentów Uczelni w konferencji międzynarodowej w Sofii).

2/ Część nauczycieli akademickich odniosła się krytycznie do założeń KRK w kwestii obowiązku uczelni w zakresie kształtowania pożądanych umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych. Ich zdaniem są to nadmierne i nieuzasadnione oczekiwania wobec uczelni, które powinny swoje wysiłki skoncentrować na właściwym i skutecznym przekazie wiedzy. Z kolei zdaniem innych nauczycieli kadra akademicka musi dostosować swoje kwalifikacje dydaktyczne do wymogów KRK, w tym do kształtowania odpowiednich umiejętności zawodowych oraz kompetencji społecznych u studentów. W tym celu nauczyciele powinni wykraczać poza tradycyjne formy edukacji – zajęcia dydaktyczne. Tak właśnie postępują niektórzy nauczyciele akademicy Uczelni, którzy utworzyli i prowadzą – przy aktywnym udziale samych studentów – Akademię Liderów. Za przedsięwzięcie o podobnym charakterze należy uznać Klinikę Prawa, dostępną również dla studentów administracji. Należy kontynuować działania nad wynajdywaniem odpowiednich form aktywności dydaktycznej pozwalających na kształtowanie kompetencji społecznych oraz pożądanych umiejętności zawodowych w zakresie studiów administracyjnych. Powinno to iść w parze z wyrabianiem u studentów odpowiedzialności zawodowej i moralnej za ich przyszłe decyzje podejmowane w sferze publicznej. W tej kwestii wychowanie studentów KPSW należy ocenić jako skuteczne – co potwierdzają wyniki badań ankietowych w środowisku studenckim. Problemem do tej pory nieskutecznie rozwiązywanym jest zniechęcenie studentów do ściągania oraz jednoznaczne moralne potępienie tego zjawiska.

3/ Finansowanie badań naukowych prowadzonych w Uczelni należy uznać za zadowalające; pracownicy Uczelni skutecznie starają się o granty będące w dyspozycji Urzędu Marszałkowskiego. Są pierwsze próby występowania o granty pozostające w dyspozycji Narodowego Centrum Nauki. Działa też system grantów uczelnianych (w dyspozycji Rektora). Nauczyciele akademicy uczestniczący w spotkaniu wyrazili nadzieję, że już w najbliższym czasie wpłynie to na znaczący rozwój badań naukowych prowadzonych w Uczelni, także w związku z kierunkiem „Administracja”.

4/ W opinii części kadry akademickiej Uczelni należy dokonać oceny dotychczasowego układu treściowego na studiach administracyjnych i ew. podjąć odpowiednie działania korygujące i ulepszające. Dotyczy to także nie zawsze trafnych nazw poszczególnych przedmiotów (np. „Patologie w administracji” czy „Nauka administracji” – zamiast „Wprowadzenie do nauki administracji”).

5/ Są podstawy do optymizmu w kwestii przyszłych naborów kandydatów na studia administracyjne prowadzone w Uczelni. Z badań wynika, że wizerunek Uczelni jest często dla kandydatów atrakcyjniejszy niż wizerunek Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – stąd utrzymujący się, relatywnie wysoki nabór na studia niestacjonarne w Uczelni. Niestety Uczelnia przegrywa z Uniwersytetem w naborze na studia stacjonarne, przede wszystkim z uwagi na dotowanie przez Państwo takich studiów prowadzonych na uczelniach publicznych.

6/ Część nauczycieli akademickich krytycznie oceniła zmiany wprowadzone do zakresu treściowego sylabusów/kart przedmiotowych. Ich zdaniem aktualny schemat karty jest zbyt rozbudowany, a przy tym skomplikowany w wypełnieniu przez zainteresowanego nauczyciela akademickiego oraz w jego odbiorze przez studentów. Stąd wzięły się opóźnienia w dostarczeniu studentom kart przedmiotowych na aktualny rok akademicki.

7/ Jedną z mocnych stron Uczelni jest systematyczne, coroczne organizowanie konferencji „Jeden świat – wiele kultur”, z aktywnym udziałem dużej części kadry akademickiej oraz samych studentów. Należy podkreślić, że przewodnią idea konferencji jest obecna w koncepcji efektów kształcenia dla kierunku „Administracja”, w tym pożądanym kompetencji społecznych absolwentów studiów administracyjnych.

8/ Uczelnia ma pozytywne doświadczenia związane z naborem zagranicznych kandydatów na studia. Studentów tych jest coraz więcej (część z nich otrzymuje wsparcie finansowe od Władz Uczelni), a przy tym angażują się oni w o wiele większym stopniu w działalność Uczelni niż studenci krajowi, którzy z reguły pracują zawodowo i nie mają zbyt dużo czasu na udział w wielu inicjatywach realizowanych w Uczelni.

3/ Czy Władze Wydziału Prawa i Administracji KPSW prowadzą politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewniają pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym poprzez wymianę z uczelniami w kraju i za granicą?

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku prowadzą w większości nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Taka sytuacja jest pozytywną konsekwencją stabilnej polityki kadrowej Władz Uczelni, nastawionej na wiązanie nauczycieli akademickich z Uczelnią i Wydziałem długookresowymi umowami o pracę. Dla dużej części zatrudnionych nauczycieli akademickich Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Władze Uczelni wspierają rozwój naukowy własnej kadry poprzez tzw. system grantów uczelnianych; pracownicy (ale również studenci, z którymi Uczelnia wiąże nadzieje na zasilenie kadry akademickiej) mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów badawczych w postaci grantów indywidualnych i zespołowych. Szczegółową procedurę przyznawania grantów określa odpowiedni regulamin.

Uczelnia wspiera także wyjazdy swoich nauczycieli akademickich na konferencje naukowe krajowe i zagraniczne, częściowo także w ramach podpisanych umów o wymianie naukowo-badawczej z uczelniami zagranicznymi. Należy jednak dodać, że stwierdzenie to dotyczy nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jedynie w małym stopniu. W sytuacji niewystarczającego jeszcze rozwoju naukowego własnej kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku Władze Uczelni i Wydziału starają się prowadzić politykę zatrudniania nauczycieli o odpowiednich stopniach naukowych i dorobku naukowym, już zatrudnionych w innych uczelniach regionu (w tym w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika). Należy zauważyć także sporą liczbę zatrudnionych obcokrajowców (w minimum kadrowym na studiach pierwszego i drugiego stopnia jest ich łącznie czterech).

Ze spotkania Zespołu oceniającego z kadrami akademicką wynikają następujące wnioski: nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku wypowiadają się pozytywnie o perspektywach rozwoju kierunku w powiązaniu z misją oraz strategią rozwoju Uczelni i Wydziału. Są świadomi ograniczeń i zagrożeń (zwł. wpływu sytuacji na rynku usług edukacyjnych, swoistej „konkurencji” ze strony kierunku „prawo” oraz konkurencji ze strony kierunków prowadzonych na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego). W dużej części łączą swoją dalszą aktywność zawodową z Uczelnią, utożsamiają się z nią i są przekonani o trafności decyzji podejmowanych przez Władze Uczelni i Wydziału. Formułują jednak postulaty dotyczące zwiększenia udziału nauczycieli akademickich w kształtowaniu koncepcji i treści programowych na kierunkach prowadzonych na Wydziale.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia; w porównaniu do wielu innych niepublicznych szkół wyższych prowadzących studia na kierunku „administracja” kadra akademicka prowadząca zajęcia na tym kierunku jest stosunkowo liczna (68 nauczycieli) i dysponująca odpowiednimi kwalifikacjami naukowymi oraz dorobkiem naukowym.**
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry (w tym 20 nauczycieli zaliczonych do minimum na obu szczeblach kształcenia) są adekwatne do realizowanego programu i założonych efektów kształcenia. Program zawiera przewagę treści programowych umieszczonych w dyscyplinach „prawo” oraz „nauki o administracji”, a wśród nauczycieli akademickich przeważają samodzielni pracownicy i doktorzy ze stopniami w dziedzinie nauk prawnych. Także pozostałe efekty i treści programowe są zasadniczo adekwatne wobec kwalifikacji i dorobku naukowego nauczycieli akademickich dysponujących stopniami naukowymi doktora habilitowanego i doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz w dziedzinie nauk społecznych.**
- 3) Uczelnia prowadzi długofalową politykę kadrową w odniesieniu do wszystkich swoich jednostek, w tym do Wydziału Prawa i Administracji. Kadra akademicka Wydziału składa się w większości z nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Stara się także – w miarę możliwości finansowych oraz nawiązanych kontaktów z uczelniami zagranicznymi – wspierać organizacyjnie i finansowo rozwój naukowy nauczycieli z tytułem magistra oraz ze stopniem naukowym doktora. Kadra akademicka prowadząca**

zajęcia na ocenianym kierunku korzysta jednakże z tych możliwości w bardzo małym stopniu.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka, a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy posiada bazę lokalową i laboratoryjną, umożliwiającą zarówno prowadzenie zajęć dydaktycznych, jak i badań naukowych. Uczelnia prowadzi swoją działalność w trzech obiektach, które są zlokalizowane w centrum miasta, w niedalekiej odległości od siebie, tj. przy ul. Toruńskiej 55-57, ul. Piotrowskiego 12-14 i ul. W. Bełzy 2. Podczas wizytacji Władze Uczelni przedstawiły Zespołowi Oceniającemu stosowne akty własności, a także umowę dzierżawy. W skład kampusu uczelni wchodzi 5 budynków o łącznej powierzchni ok. 11 500 m², budynek przy ul. Piotrowskiego 12-14 jest obiektem zakupionym przez uczelnię w 2004 r. (przedstawiono akt własności), który został poddany generalnej przebudowie. Powierzchnia budynku wynosi ok. 3000 m².

Uczelnia niewątpliwie zapewnia bazę materialną niezbędną dla osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku, a także uwzględnia w niej potrzeby studentów niepełnosprawnych. Zajęcia są prowadzone w trzech obiektach: całkowicie nowym przy ul. Toruńskiej 55-57 (na który składają się trzy połączone budynki) oraz dwóch poddanych remontowi i przystosowaniu dla potrzeb procesu dydaktycznego: przy ul. Piotrowskiego 14 oraz przy ul. Bełzy 2. Obiekty te nie znajdują się co prawda w bezpośrednim sąsiedztwie, ale w odległości nie utrudniającej realizacji procesu dydaktycznego. Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w zasadniczej większości w obiekcie przy ul. Toruńskiej 55-57; jedynie biblioteka jest w innym gmachu. Należy stwierdzić jednak, że w obiekcie przy ul. Toruńskiej znajduje się czytelnia i dostęp do stanowisk komputerowych.

Obiekt przy ul. Toruńskiej znajduje się na gruncie wydzierżawionym na podstawie umowy z 21 czerwca 2003 r., zawartej na okres do 31 sierpnia 2015 r. z możliwością przedłużenia. Grunt ten należy do właścicieli Uczelni. Dwa pozostałe obiekty stanowią własność Uczelni, co potwierdzają akt notarialny sprzedaży działki przy ul. Piotrowskiego z 29 stycznia 2004 r. oraz akt notarialny sprzedaży działki przy ul. Bełzy z 14 marca 2002 r.

Wielkość obiektów przedstawia się następująco: ul. Bełzy 2: kubatura 4888,56 m², powierzchnia użytkowa 909,41 m²; ul. Piotrowskiego 12-14: kubatura budynku A 9613 m³,

powierzenia użytkowa 2484,75 m², kubatura budynku B 1821 m³, powierzchnia użytkowa 493,31 m², kubatura budynku biurowego 500 m³, powierzchnia użytkowa 119,32 m²; ul. Toruńska 55-57: segment A (nowy obiekt oddany do użytku w 2011 r.) – kubatura 15323 m³, powierzchnia użytkowa 3126 m², segment B – kubatura 5250 m³, segment C – kubatura 11242 m³, powierzchnia użytkowa 2730,80 m². Łączna kubatura wszystkich obiektów wynosi blisko 50000 m³, zaś powierzchnia użytkowa prawie 11000 m². Podczas wizytacji zostały przedstawione książki obiektu budowlanego dla wszystkich trzech obiektów. Dla obiektu przy ul. Piotrowskiego ostatnie wpisy protokołów z przeglądów okresowych stanu technicznego obiektu dotyczą m. in. przeglądu i konserwacji podręcznego aparatu pożarowego (22 marca 2013 r.), przeglądu i próby ciśnieniowej węży hydraulicznych (10 czerwca 2013 r.), kontroli przewodów kominowych (12 września 2013 r.), szczelności instalacji gazowej (11 czerwca 2013 r.). Dla obiektu przy ul. Bełzy odpowiednio: przeglądu i konserwacji podręcznego aparatu pożarowego (11 czerwca 2013 r.), przeglądu instalacji elektrycznej (18 lutego 2013 r.). Dla obiektu przy ul. Toruńskiej odpowiednio: przeglądu instalacji gazowej we wszystkich trzech segmentach (11 czerwca 2011 r.), przeglądu przewodów kominowych (12 września 2013 r.). W książkach obiektów budowlanych są również wpisy przeglądów pięcioletnich każdego obiektu.

Wszystkie obiekty są wyposażone w windy i podjazdy dla studentów niepełno sprawnościami. Budynki są w bardzo dobrym stanie technicznym, bardzo dobrze utrzymywane. Liczba sal dydaktycznych oraz ich powierzchnia użytkowa odpowiadają w pełni liczbie studentów ocenianego kierunku (także przy podziale na grupy ćwiczeniowe, konwersatoryjne itp.). Sale są jasne, dobrze oświetlone i wyposażone w sprzęt wspomagający proces dydaktyczny.

Stanowiska z komputerami są dostępne w bibliotece przy ul. Piotrowskiego oraz w obiekcie przy ul. Toruńskiej. Ich liczba wydaje się być w pełni wystarczająca dla realizacji procesu dydaktycznego na ocenianym kierunku i chociaż korzystają z nich także studenci innych kierunków, to w niczym nie podważa to powyższego stwierdzenia. W trakcie wizytacji w dniu zajęć stanowiska komputerowe były wolne i można z nich było korzystać bez jakiegokolwiek problemu. Podkreślenia wymaga fakt przygotowania w czytelni przy ul. Toruńskiej siedmiu stanowisk komputerowych oraz monitora przystosowanych do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Należy także odnotować ułatwienia dla studentów zagranicznych poprzez zainstalowanie anglojęzycznej wersji systemu Libra. Pomimo tej bardzo pozytywnej oceny można zalecić dalsze zwiększanie liczby stanowisk komputerowych

umożliwiających dostęp studentów administracji do elektronicznych baz danych z zakresu prawa i administracji.

Uczelnia dysponuje bardzo dobrą biblioteką z siedzibą przy ul. Piotrowskiego. Jest w niej ponad 40000 woluminów, z czego co najmniej 30% stanowi literatura przydatna w studiowaniu administracji. Jak na krótki czas funkcjonowania Uczelni, w tym też prowadzenia kierunku „administracja”, jest to liczba znacząca godna odnotowania. Literatura ta obejmuje pozycje ze wszystkich nauk prawnych, w tym w szczególności z zakresu nauki administracji i prawa administracyjnego. W zbiorach znajdują się wszystkie najważniejsze polskie czasopisma prawnicze i prawno-administracyjne, istnieje też dostęp do najważniejszych internetowych baz danych niezbędnych dla studentów administracji (w tym system „Lex”). Studenci i pracownicy mają dostęp do dwudziestu e-czasopism, z których 18 może być wykorzystywanych na kierunku „administracja”. Istnieje też dostęp do innych czternastu informatycznych baz danych.

O zakresie działalności biblioteki najlepiej świadczy fakt, że w roku akademickim 2012/2013 na zakup i wzbogacanie wydawnictw ciągłych wydano 33393 zł. oraz wydatkowano 23000 zł. na opłaty licencyjne za dostęp do baz danych (kwoty te nie dotyczą wprawdzie wyłącznie wydatków odnoszących się bezpośrednio do wizytowanego kierunku, jednakże w uczelnianej bibliotece rygorystyczne rozdzielanie środków finansowych na poszczególne kierunki jest pozbawione uzasadnienia). Biblioteka współpracuje z wieloma bibliotekami krajowymi, w tym z Biblioteką Sejmową, kilkoma bibliotekami uniwersyteckimi (m. in. w Łodzi i Wrocławiu), bibliotekami wojewódzkimi i pedagogicznymi.

Baza dydaktyczna Uczelni została oceniona przez studentów pozytywnie. Sale, a których odbywają się zajęcia dydaktyczne, są wyposażone w sprzęt audiowizualny podnoszący efektywność procesu nauczania. Ponadto Uczelnia zapewnia zainteresowanym studentom dostęp do sal dydaktycznych oraz pracowni komputerowych poza godzinami zajęć. Na terenie Uczelni studenci posiadają możliwość podłączenia do sieci bezprzewodowej lub korzystania ze specjalnie przygotowanych stanowisk komputerowych. Do dyspozycji studentów jest biblioteka, której księgozbiór zapewnia dostęp do niezbędnej literatury przedmiotu oraz czasopism specjalistycznych. Zasady korzystania z zasobów bibliotecznych oraz rzeczywisty dostęp do biblioteki studenci ocenili pozytywnie.

Budynki Uczelni, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku, zostały kompleksowo dostosowane do potrzeb studentów z różnymi rodzajami

niesprawności/niepełnej sprawności. W przypadku braku możliwości usunięcia barier architektonicznych oraz urbanistycznych przez Uczelnię, studenci niepełnosprawni mogą liczyć na pomoc w postaci dostosowywania toku dydaktycznego oraz miejsca odbywania zajęć do ich potrzeb, a także – o ile jest to możliwe – użycie specjalistycznego sprzętu (np. „schodolazy”). Ponadto Uczelnia posiada wypożyczalnię profesjonalnego sprzętu ułatwiającego studiowanie. Wsparcia osobom niepełnosprawnym udziela też uczelniany Rzecznik ds. Osób Niepełnosprawnych. Uczelnia zapewnia miejsca praktyk dla studentów administracji pierwszego stopnia przede wszystkim w organach administracji samorządowej oraz w kilku wiodących przedsiębiorstwach regionu, zlokalizowanych w Bydgoszczy. W praktyce jednak pracujący studenci administracji skutecznie ubiegają się o zaliczenie swojego dotychczasowego stażu pracowniczego jako praktyki; uznawanie odpowiednich czynności pracowniczych za czynności wymagane w ramach praktyki jest w praktyce decyzyjnej opiekuna praktyk oraz Władz Wydziału jest dość elastyczne.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Baza dydaktyczna wykorzystywana na potrzeby procesu dydaktycznego na kierunku „administracja” jest dobrze dostosowana do swoistości tego procesu, a także do oczekiwań studentów (w tym studentów niepełnosprawnych). Dobrze należy również ocenić wyposażenie sal dydaktycznych w sprzęt wspomagający proces dydaktyczny. Uczelnia zapewnia swobodny i szybki dostęp do Internetu dla studentów i dla kadry akademickiej. Biblioteka uczelniana jest wyposażona w bogaty i ciągle aktualizowany oraz wzbogacany księgozbiór z zakresu nauk prawnych (w tym nauk o administracji).

VI. Badania naukowe prowadzone przez Wydział w zakresie obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek „administracja”.

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku „administracja” nie realizują w ramach Uczelni żadnego grantu finansowanego z NCN. Dotychczasowe starania o takie granty nie przyniosły, jak dotąd, pozytywnego rezultatu. Badania pracowników są prowadzone przy wsparciu i w ramach grantów wewnętrznych, a także bez jakichkolwiek dodatkowych środków finansowych (pomijając środki na delegacje). Przykładowo jesienią 2012 r. grant w wysokości 15000 zł. otrzymał zespół w składzie 3 doktorów, 1 doktorant i 3 studentów na prowadzenie badań w ramach tematu *Problemy administracji publicznej w dobie kryzysu politycznego i ekonomicznego*. Przykład ten wskazuje na włączanie studentów w badania naukowe prowadzone w Uczelni.

Rozwojowi badań naukowych na Wydziale oraz rozwojowi kadry akademickiej niewątpliwie sprzyja posiadanie przez KPSW własnego wydawnictwa, w którym ukazuje się kilkanaście pozycji rocznie, w tym z dziedzin naukowych związanych bezpośrednio z ocenianym kierunkiem studiów. Przykładami są książki, jakie ukazały się drukiem w 2013 r.: „Człowiek w społeczeństwie i prawie” oraz „Praktyczny Komentarz do ustawy o ochronie danych osobowych”. Należy także odnotować wydanie kolejnego (trzeciego) tomu „Studiów z zakresu nauk prawnoustrojowych”. Znacząca ocena badań naukowych jest uzasadniona przede wszystkim skalą wydatków finansowych Uczelni na badania w zakresie nauk prawnych, dość skromną (kilkudziesięcioletnią w skali roku), a także dotychczasową

nieefektywnością wspierania wysiłków tej części młodej kadry akademickiej, która może występować o granty zewnętrzne. Należy także dodać, że w istniejącej strukturze procesu dydaktycznego oraz treści programowych realizowanych na kierunku „administracja” nie obserwuje się zbyt dużego wpływu przeprowadzonych dotąd konferencji naukowych, a także badań przeprowadzonych w ramach grantów wewnętrznych na innowacyjność i różnorodność oferty programowej dla studentów administracji pierwszego i drugiego stopnia.

Znaczącym osiągnięciem KPSW, mieszczącym się w zakresie odpowiadającym kierunkowi „administracja”, są organizowane od 2010 r. coroczne międzynarodowe konferencje interdyscyplinarne pod wspólnym tytułem „Jeden świat – wiele kultur”. W ramach tych konferencji jeden panel jest organizowany jako panel prawnoustrojowy, zaś obrady w ramach panelu są podstawą do wydania zbiorowej publikacji naukowej. Uczelnia organizuje również inne konferencje, w tym także międzynarodowe. Jako nieco starszy przykład można wskazać konferencję wysoko ocenianą w akademickim środowisku konstytucjonalistów i administratywistów: Republika Czeska, Republika Słowacka, Republika Ukrainy, Rzeczpospolita Polska (w 2007 r.), a także konferencję Konstytucyjne aspekty członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej w Unii Europejskiej sześć lat po akcesji obu państw (w 2010 r.).

Tematyka badań i publikacji naukowych pracowników KPSW jest niewątpliwie zgodna z prowadzonymi kierunkami „administracja” i „prawo”, a przy tym wpływa bezpośrednio na podnoszenie jakości procesu dydaktycznego na każdym z tych kierunków, gdyż pozwala na podwyższanie kwalifikacji kadry akademickiej oraz na dostarczanie studentom najnowszego stanu wiedzy w poszczególnych dyscyplinach, w jakich zostały umieszczone efekty kształcenia. Liczba publikacji naukowych pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku jest satysfakcjonująca.

Godne podkreślenia jest włączanie studentów w procesy badań naukowych, a także działalność kół naukowych. Na wizytowanym Wydziale funkcjonują aktywnie: Koło Naukowe Europejczyków (od 2001 r.), Koło Naukowe Administratywistów (od 2006 r.), Koło Naukowe Studiów nad Demokracją (od 2009 r.), Klinika Prawa (od 2013 r.). W każdym z tych kół aktywnie pracują studenci administracji.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

W Uczelni są prowadzone badania naukowe i organizowane konferencje naukowe w zakresie obszaru nauk społecznych oraz dziedzin nauk prawnych, nauk społecznych i nauk ekonomicznych. Część tych badań i konferencji dotyczy zagadnień mieszczących się bezpośrednio w dyscyplinach „nauki o administracji” oraz „prawo”, uznanych za zasadnicze z punktu widzenia założonych efektów kształcenia oraz realizowanych treści programowych. Działalność naukowo-badawczą w Uczelni i na Wydziale należy w związku z powyższym ocenić jako znaczącą, przy świadomości ograniczeń skali, wielokierunkowości i wielkości nakładów finansowych Uczelni na badania naukowe – w porównaniu z wiodącymi wydziałami prawa i administracji uczelniami publicznymi, prowadzącymi studia administracyjne na poziomie studiów drugiego stopnia.

VII. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.
- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.
- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Ad 1/ Zasady i procedury rekrutacji na studia są przejrzyste i zrozumiałe dla studentów, zarówno na poziomie studiów pierwszego, jak też drugiego stopnia. O zakwalifikowaniu decyduje kolejność zgłoszeń do wypełnienia limitu przyjęć. Warunkiem rekrutacji na studia pierwszego stopnia jest dostarczenie kompletu dokumentów ze świadectwem dojrzałości, natomiast w przypadku studiów drugiego stopnia warunkiem jest dostarczenie kompletu dokumentów z dyplomem ukończenia studiów pierwszego stopnia. Dodatkowo kandydat obowiązany jest do dokonania jednorazowej opłaty rekrutacyjnej na konto Uczelni, zawarcia z nią umowy o naukę oraz otrzymuje decyzję o przyjęciu na studia wydaną przez dziekana. O zakwalifikowaniu na studia decyduje kolejność zgłoszeń do momentu wypełnienia limitu przyjęć.

Zespół oceniający uznaje zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia za zbyt swobodne, oderwane od mechanizmu Krajowych Ram Kwalifikacji. Otwarcie studiów drugiego stopnia dla absolwentów dowolnych kierunków studiów pierwszego stopnia powoduje duże zróżnicowanie przygotowania poszczególnych rekrutowanych studentów do przyswajania treści i opanowywania efektów kształcenia przyjętych na studiach administracyjnych drugiego stopnia. Zalecane byłoby opracowanie takiego mechanizmu naboru, który opierałby nabór na przyswojeniu pewnej zasadniczej grupy efektów przez kandydatów na studia (zasadniczo opanowywanych na studiach administracyjnych pierwszego stopnia). W przypadku utrzymania dotychczasowych zasad naboru wskazane byłoby uwzględnienie w procesie dydaktycznym tzw. semestru zerowego, wykorzystywanego na uzupełnienie braków treściowych oraz efektów kształcenia przez absolwentów tych kierunków studiów, jakie nie mieszczą się w dziedzinie nauk prawnych.

Ad 2/ Szczegółowy program kształcenia przedmiotowego oraz stosowana forma zaliczania zajęć została określona w sylabusach, które są udostępniane studentom (stały dostęp za pomocą systemu ISOS oraz jednorazowo na pierwszych zajęciach). Szczegółowe zasady zaliczania przedmiotu przedstawiane są przez nauczyciela akademickiego prowadzącego dany przedmiot w trakcie pierwszych zajęć w semestrze. Przedstawione zasady są przestrzegane,

a ewentualna zmiana formy zaliczenia przedmiotu następuje za zgodą studentów. Stosowanie ww. zasad nie podlega ocenie w ankiecie ewaluacyjnej.

Weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia odbywa się za pośrednictwem testów, kolokwii, udziału i aktywności w trakcie zajęć, a także egzaminów w formie pisemnej i ustnej.

Obowiązujący program studiów zdaniem studentów jest dostosowany do możliwości oferowanych przez Uczelnię, a nabycie założonych efektów kształcenia w trakcie realizacji toku studiów jest osiągalne na każdym etapie kształcenia. Stosowane formy weryfikacji wiedzy, w tym ocena stopnia nabycia umiejętności i kompetencji są w opinii studentów dobrane właściwie, dzięki czemu pozwalają na sprawdzenie efektów w każdym z obszarów kształcenia.

System oceny osiągnięć zdaniem studentów jest zrozumiały, przejrzysty i obiektywny. Składową oceny nabytych efektów kształcenia jest również ocena bieżących postępów w nauce z uwzględnieniem aktywności w trakcie zajęć. Pozwala to na uznanie, że system oceny osiągnięć studentów jest w dużym stopniu zorientowany na motywowanie efektywnego studiowania.

Ad 3/ Struktura i organizacja programu studiów na kierunku „administracja” sprzyja międzynarodowej mobilności studentów m.in. poprzez system transferu punktów ECTS oraz dzięki bogatej ofercie dydaktycznej zajęć i dodatkowych kursów językowych, których celem jest przygotowanie studentów do wyjazdu do Uczelni partnerskiej. Uczelnia umożliwia swoim studentom wyjazdy na wymiany zagraniczne oraz praktyki w ramach programu Erasmus. Dla studentów kierunku administracja Uczelnia podpisała dziesięć umów partnerskich z uczelniami z Turcji, Litwy, Czech oraz Bułgarii. Ponadto studenci kierunku administracja mogą wyjechać na wymianę studencką poza programem Erasmus na jedną z sześciu Uczelni partnerskich. Wszelkich niezbędnych informacji na temat mobilności studentów oraz pomocy w załatwieniu formalności udziela studentom Dział Współpracy z Zagranicą KPSW, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA. System informacyjny służący rozpowszechnianiu wiedzy o programach wymiany wśród studentów wizytowanego kierunku funkcjonuje w pełni prawidłowo a Władze Uczelni dokładają starań, by proces wymiany od strony formalnej, w tym uznawanie przedmiotów zaliczonych za granicą odbywał się dla studentów bezproblemowo. W ramach wyjazdów Erasmus oraz do pozostałych uczelni partnerskich Władze Wydziału oferują studentom pomoc w organizacji mobilności (pomoc w organizacji podróży, zakwaterowania, ubezpieczenia). Studenci wizytowanego kierunku nie są zainteresowani udziałem w wymianie międzynarodowej co

stwierdzili podczas spotkania z ZO PKA. Za powód podali specyfikę studiów w trybie zaocznym, które są łączone z pracą zawodową.

Studenci również posiadają wiedzę nt. krajowej mobilności studentów, jednak nie są nią zainteresowani.

W ciągu ostatnich pięciu lat jeden student wyjechał na Uczelnię partnerską w ramach programu LLP-Erasmus, natomiast dwóch studentów przyjechało do KPSW w Bydgoszczy.

Studenci są zapoznawani z systemem transferu punktów ECST podczas nieobowiązkowego szkolenia przeprowadzanego dla nowo przyjętych studentów. Podczas tego szkolenia studentom przedstawiono informacje dotyczące mobilności poziomej studentów w ramach krajowych i międzynarodowych wymian studenckich.

Ad 4/ Funkcjonujący w Uczelni system pomocy materialnej, naukowej i dydaktycznej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, a także skutecznemu osiągnięciu założonych celów i efektów kształcenia, pomimo wskazanych niżej pewnych niedogodności i zastrzeżeń (zgłaszanych przez studentów), związanych z organizacją procesu dydaktycznego oraz procedurą przyznawania świadczeń pomocy materialnej.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Kujawsko – Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy* stanowiącego Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 22/2013 Rektora KPSW w Bydgoszczy z dnia 14 sierpnia 2013 r. obejmującego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu, uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 Ustawy.

Rodzaje świadczeń przysługujących studentom ocenianej Szkoły zbieżny jest z postanowieniami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, a tryb ich przyznawania w zasadzie odpowiada wymogom przewidzianym w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Mocą zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa i administracji powoływana jest Wydziałowa Komisja Stypendialna, a jej przewodniczący uprawniony jest do podpisywania wydawanych decyzji, a w szczególnych sytuacjach wiceprzewodniczący tej Komisji. Na szczególności ogólnouczelnianym, Rektor KPSW w Bydgoszczy w drodze zarządzenia powołuje Uczelnianą Odwoławczą Komisję Stypendialną. Zasady wydawania decyzji administracyjnych są analogiczne jak w przypadku Komisji Wydziałowych.

Do zasad rządzących prowadzonym postępowaniem nie można zgłaszać zastrzeżeń, ponieważ uwzględniają one wymogi wynikające z postanowień Kodeksu postępowania administracyjnego, jednakże w odniesieniu do dwóch kwestii należy zgłosić zastrzeżenia, a mianowicie wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy w przypadku decyzji wydanej przez UOKS przysługuje jedynie wówczas, gdy student otrzyma decyzję odmowną, co może stanowić ograniczenie prawa do odwołania w przypadku decyzji przyznających żądane świadczenie, jednakże nie w takiej wysokości, jakiej oczekuje student (§ 2 pkt. 14). Drugim rozwiązaniem wzbudzającym wątpliwości jest unormowanie zamieszczone w § 2 pkt. 16, ponieważ wprowadza on nieznaną procedurę administracyjnym tryb weryfikacji ostatecznej decyzji administracyjnej, ponieważ przydaje Dziekanowi i Rektorowi Szkoły uprawnienia o charakterze nadzorczym, nie mające umocowania w przepisach prawa.

Sposób przyznawania świadczeń zdaniem studentów jest przejrzysty oraz zrozumiały. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej, w tym stypendium Rektora, pozostaje w kompetencjach Wydziałowej Komisji Stypendialnej oraz Uczelnianej Odwoławczej Komisji Stypendialnej, powoływanych z poszanowaniem przesłanek art. 177 ust. 3 Ustawy. Decyzje wydawane studentom w sprawach pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ust. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Studenci starający się o stypendium Rektora mogą uzyskać je zgodnie z art. 181 ust 1 Ustawy za wysoką średnią ocen, osiągnięcia naukowe, osiągnięcia artystyczne lub wysokie wyniki sportowe. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA obecna forma stypendium Rektora jest dobra dzięki motywowaniu do dodatkowej pracy (angażując się w projekty naukowe, działalność w kole naukowym).

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać na stronie internetowej Uczelni oraz w Biurze Obsługi Studenta.

Na podstawie dokonanej wyżej analizy są podstawy do stwierdzenia, że system pomocy materialnej funkcjonuje prawidłowo, wspierając rozwój naukowy, społeczny i zawodowy studentów ocenianego kierunku. Władze Uczelni i Wydziału powinny jednak podjąć kroki zmierzające do skorygowania rozwiązań oraz procedury przyznawania świadczeń pomocy materialnej, wskazanych przez studentów jako utrudniające proces dydaktyczny bądź odbiegające od zasad procedury administracyjnej.

Funkcjonujący w Uczelni system opieki naukowej i dydaktycznej także zasługuje na pozytywną ocenę. Na uznanie zasługuje działalność studenckiego ruchu naukowego na

Wydziale Prawa i Administracji. Wszystkie działające na Wydziale koła naukowe mogą pochwalić się sukcesami w postaci organizowanych seminariów i konferencji, a także udziału studentów w innych, ogólnopolskich przedsięwzięciach w ramach studenckiego ruchu naukowego. Władze Uczelni i Wydziału wspierają finansowo i organizacyjnie działalność kół, zapewniają też opiekę naukową nad pracami badawczymi studentów.

Studenci pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicki są dostępni dla studentów w trakcie wyznaczonych, cotygodniowych konsultacji, Dziekan oraz Prodziekan ds. Studenckich pełnią dyżury, w trakcie których są dostępni dla studentów. W trakcie spotkania studenci zwrócili uwagę na dostępność kadry naukowej poza wyznaczonymi godzinami zajęć oraz konsultacji – za pośrednictwem poczty elektronicznej, telefonu. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający. Studenci posiadają dostęp do wszystkich niezbędnych informacji poprzez stronę internetową Uczelni. Na tej stronie zamieszczone są m.in.: harmonogram zajęć, terminy obligatoryjne, sylabusy. Ponadto informacje są zamieszczane w gablotach umieszczonych na terenie Uczelni. Studenci nie zgłosili zastrzeżeń do dostępnych internetowo sylabusów przedmiotowych/kart przedmiotu. W ich opinii sylabusy zawierają wszystkie niezbędne informacje o treściach przedmiotowych i odpowiadających im efektach, o zasadach zaliczania przedmiotu, sposobach weryfikacji efektów kształcenia, literaturze podstawowej i uzupełniającej itp.

Od 2004 r. w Uczelni funkcjonuje Internetowy System Obsługi Studenta (ISOS), który pełni rolę wirtualnego dziekanatu, a także Internetowy System Obsługi Pracownika (ISOP). Ponadto Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy przygotowała portal informatyczny, w którym umieszczane są plany studiów wraz z opisem zakładanych efektów kształcenia i sylabusami, portal ten zapewnia publiczną dostępność informacji na temat kształcenia na kierunku „administracja”.

Harmonogram zajęć oraz obciążenie semestralne zostały przez studentów ocenione pozytywnie. W trakcie spotkania z ZO studenci zwrócili uwagę na bardzo dobre ułożenie zajęć dydaktycznych (mała ilość przerw, zajęcia odbywają się w jednym budynku w ciągu dnia). W przypadku odwołania zajęć studenci są informowani z odpowiednim wyprzedzeniem.

Studenci wizytowanego kierunku są zapoznani z systemem transferu punktów ECTS. Na początku pierwszego roku studiów, dla chętnych studentów, zorganizowano szkolenie

nt. Szkolnictwa Wyższego (tematyka szkolenia obejmowała: podstawowe prawa i obowiązki studenta, system transferu punktów ECTS, itp.).

Studenci nie znają szczegółowo zasad związanych z wpisem warunkowym. Taki stan rzeczy może być spowodowany nieobecnością studentów, którzy korzystali z takiego prawa na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA.

Studenci mają możliwość indywidualizacji programu studiów przez wybór specjalności, modułów kształcenia, przedmiotów fakultatywnych lub w drodze indywidualnego programu kształcenia.

Podczas spotkania z Zespołem oceniającym studenci zwrócili uwagę na główne kryterium uzyskania indywidualnego programu kształcenia – wysoką średnią ocen. Zdaniem studentów prowadzenie dodatkowych badań lub aktywne działanie w pracach kół naukowych nie zawsze pozwala na osiągnięcie średniej ocen co najmniej 4,5 (cztery i pół).

Studenci są zadowoleni z oferty Szkoły Języków Obcych KPSW dającej możliwość wyboru nauczanego języka obcego. Ponadto studenci zwrócili uwagę na bardzo dobre podejście lektorów do studentów co motywuje ich do nauki języka obcego. Natomiast negatywnie studenci ocenili wielkość grup ćwiczeniowych na lektoratach z języka obcego. Zależnie od roku studiów grupy liczą od 20 do 50 osób. Zdaniem studentów tak duża liczebność grupy nie pozwala na osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Zasady dyplomowania są znane studentom wizytowanego kierunku. Na spotkaniu z ZO studenci zwrócili uwagę na problemy występujące z wyborem promotora – jedna z grup stwierdziła brak możliwości wyboru promotora (zwracając równocześnie uwagę na czas rozpoczęcia studiów przesunięty o semestr). Natomiast studenci jednogłośnie stwierdzili, że posiadają możliwość wyboru tematu pracy dyplomowej spośród zaproponowanych tematów lub mogą wybrać indywidualny temat pracy dyplomowej.

Zasady odbywania praktyk zostały ujęte w *Regulaminie studenckich praktyk zawodowych* i są znane studentom kierunku „administracja”. Uczelnia stwarza możliwość zaliczenia pracy zawodowej jako obowiązkowych praktyk. Ponadto studenci mogą liczyć na pomoc ze strony Uczelni w uzyskaniu miejsca odbywania praktyk studenckich (przez wskazanie pracodawcy, stworzenie warunków oraz stanowiska praktykanta na Uczelni). Wszelkich informacji oraz pomocy w tym zakresie studenci mogą uzyskać u Kierunkowego Opiekuna Praktyk. Zdaniem studentów praktyki studencie pozwalają nabyć dodatkowe umiejętności.

Godziny otwarcia działów odpowiedzialnych za obsługę studenta, zdaniem studentów są dostosowane do ich potrzeb. Studenci bardzo pozytywnie ocenili kompetencje oraz kulturę

pracy ze studentami pracowników powyższych działów. W ramach możliwości studenci mogą również liczyć na pomoc ze strony pracowników Uczelni na pomoc poza godzinami pracy.

Zasady odpłatności za studia określa zarządzenie Prezydenta Uczelni oraz umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Uczelnia prowadzi czytelną politykę naliczania oraz pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Akty prawne regulujące politykę opłat są udostępniane studentom zarówno w gablotach, jak i na stronie internetowej Uczelni.

Na podstawie dokonanej wyżej analizy są podstawy do stwierdzenia, że system opieki naukowej oraz organizacja procesu dydaktycznego sprzyjają rozwojowi studentów oraz osiąganiu przez nich założonych celów i efektów kształcenia. Należy jednak podjąć działania korekcyjne, zmierzające do usunięcia wskazanych przez studentów drobnych uciążliwości i niedogodności.

Kujawsko – Pomorska Szkoła Wyższa wspiera także rozwój zawodowy i społeczny swoich studentów. W inicjowaniu działań o takim właśnie charakterze aktywnie uczestniczy samorząd studencki. Samorząd Studencki w Uczelni charakteryzuje się jednopoziomową strukturą – ma struktury organizacyjne jedynie na szczeblu ogólnouczelnianym. Podstawą organizacyjną działań samorządu jest Regulamin Samorządu Studenckiego w KPSW.

Samorząd współuczestniczy w tworzeniu wewnątrzuczelnianych aktów normatywnych, w tym opiniuje Regulamin studiów oraz Regulamin przyznawania pomocy materialnej. Studenci angażują się w proces tworzenia planów i programów nauczania, które zostały ponadto pozytywnie zaopiniowane uchwałą odpowiedniego organu samorządu studenckiego. Zdanie studentów oraz wnoszone przez nich uwagi są przez Władze Uczelni uwzględniane, co potwierdzają protokoły z posiedzeń organów Uczelni. Liczba przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału przekracza 20%, spełniając tym samym przesłanki art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Samorząd aktywnie uczestniczy w życiu kulturalno-społecznym Uczelni, organizując akcje integracyjne oraz wspomagając działalność innych organizacji studenckich. Cenną inicjatywą Samorządu Studenckiego jest przeprowadzanie szkoleń przygotowujących do studiowania z tematyki Szkolnictwa Wyższego oraz Uczelni (tematyką szkolenia było m.in. prawa i obowiązki studenta, wyjaśnienie systemu transferu i kumulacji punktów ECTS).

Samorząd Studencki posiada budżet oraz własne biuro wyposażone w sprzęt niezbędny do jego sprawnego funkcjonowania. Przedstawiciele samorządu bardzo

pozytywnie oceniają współpracę z władzami Uczelni zapewniającymi wsparcie merytoryczne i finansowe podejmowanych przez nich inicjatyw oraz współtworzą relację opartą na szacunku i zrozumieniu dla potrzeb studentów.

Studenci kierunku „administracja” mogą rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w pracach kół naukowych działających na Wydziale, które organizują seminaria naukowe, uczestniczą w konferencjach oraz prowadzą projekty naukowe. Koła posiadają swych opiekunów naukowych zapewniających studentom odpowiednie wsparcie merytoryczne, a Władze Uczelni dbają o wsparcie finansowe działalności kół.

Na mocy Uchwały Senatu z dnia 6 marca 2003 r., Rektor Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy powołała Uczelnianą Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia, która miała za zadanie opracowanie Uczelnianego Systemu Oceny Jakości Kształcenia (USOJK). System ten został zatwierdzony przez Senat Uczelni na posiedzeniu w dniu 28 września 2004 r. Celem tego systemu jest możliwie wielostronny i systematyczny wgląd w wyznaczniki regulujące i determinujące jakość kształcenia i systematyczne i ustawiczne podnoszenie tej jakości. Dotychczas ocena jakości kształcenia dokonywana była w obszarach takich jak: dydaktyka, badania naukowe i współpraca zagraniczna w wymiarze indywidualnym i zespołowym, oraz inne formy (pomocnicze) dla dydaktyki i badań działalności uczelni. Odpowiedzialność za właściwe przeprowadzenie procesu ewaluacji powierzono zespołom: Uczelnianemu i Wydziałowym Zespołom Oceny Jakości Kształcenia. Ze względu na proces wprowadzania Krajowych Ram Kwalifikacji dokonano wyżej wspomnianego Uczelnianego Systemu Oceny Jakości Kształcenia oraz z dniem 1 października 2010 r. powołano Koordynatora ds. Kształcenia (od lutego 2012 r. – Uczelniany Koordynator ds. Krajowych Ram Kwalifikacji). Senat na posiedzeniu w dniu 27 września 2011 r. podjął uchwałę w sprawie wdrożenia Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZiDJK) – Uchwała Nr 24/2011. W kompetencjach tego systemu jest : *analiza zasad rekrutacji na studia, analiza planów studiów i programów kształcenia przedmiotów pod kątem osiągania i weryfikacji efektów kształcenia, ocena procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, badanie karier zawodowych absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej, sprawdzanie jakości obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego, ocena warunków socjalnych studentów, w tym możliwości uzyskiwania stypendiów, badanie mobilności nauczycieli akademickich i studentów, przegląd aktów prawnych regulujących proces kształcenia oraz sprawy socjalne*

studentów, ocena systemu nagradzania nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych związanych z procesem dydaktycznym, ocena informacji na temat kształcenia i spraw studenckich zamieszczonych na stronach uczelni oraz inne zadania wynikające z rozwoju Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

W Uczelni funkcjonuje także Biuro Karier powołane Zarządzeniem nr 17A/2004 Rektora KPSW w Bydgoszczy z dnia 28 września 2004 r. Do zadań Biura Karier należy w szczególności: *dostarczanie informacji o rynku pracy, udostępnianie ofert pracy, stażu i miejsc praktyki studentom poszukującym pracy, pomoc pracodawcom w pozyskiwaniu odpowiednich osób do pracy poprzez organizowanie targów pracy, warsztatów oraz szkoleń, a także inne działania na rzecz aktywnego poszukiwania miejsc pracy.*

Biuro Karier jest oceniane przez studentów jako pożyteczna instytucja zajmująca się szeroko zakrojoną działalnością na rzecz studentów. Wśród realizowanych przez Biuro Karier zadań należy wskazać organizowanie szkoleń dla studentów, doradztwo zawodowe oraz ankietyzację prowadzoną wśród absolwentów. Ponadto Biuro Karier organizuje cykliczne wydarzenia. Mieszczą się w tym takie przedsięwzięcia ogólnouczelniane jak: targi pracy i pracodawców organizowane dla zainteresowanych studentów, ogólnopolski tydzień kariery, światowy tydzień przedsiębiorczości. Działalność Biura Karier jest znana studentom oraz wśród studentów spotyka się z dużym zainteresowaniem.

Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci przedstawiali zasadniczo pozytywne opinie dotyczące organizacji i rzeczywistego przebiegu procesu dydaktycznego na ocenianym kierunku. Nieliczne głosy krytyczne zostały odnotowane wyżej; dotyczą one głównie pewnych mankamentów w zakresie organizacji procesu dydaktycznego.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste i zrozumiałe. O zakwalifikowaniu na studia decyduje spełnienie ustawowych kryteriów przez kandydatów na studia oraz kolejność zgłoszeń. Pewne zastrzeżenia można zgłosić w odniesieniu do rekrutacji na studia administracyjne drugiego stopnia; otwarcie studiów drugiego stopnia dla wszystkich chętnych absolwentów studiów pierwszego stopnia powoduje duże zróżnicowanie stopnia przygotowania poszczególnych studentów do opanowywania założonych treści i efektów kształcenia, a w konsekwencji do wprowadzenia do programu studiów przedmiotów o charakterze propedeutycznym, ogólnikowym w porównaniu z treściami realizowanymi na

studiach administracyjnych pierwszego stopnia (np. „System postępowań przed organami państwa”).

2/ System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, co potwierdza stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwii czy znaczny nacisk kładziony na aktywny udział studentów w zajęciach i bieżącą ocenę ich aktywności.

3/ Struktura i organizacja programu studiów sprzyja mobilności studentów. Uczelnia stwarza studentom możliwości wymiany zagranicznej. System informacji i promocji wymiany międzynarodowej działa prawidłowo.

4/ System opieki naukowej, dydaktycznej oraz materialnej funkcjonuje prawidłowo. Władze Uczelni dokładają wszelkich starań, by rozwój naukowy studentów szedł w parze z rozwojem kulturalnym, społecznym oraz zawodowym. Zaleca się wprowadzenie dwupoziomowej struktury samorządu studenckiego oraz szkoleń dla wszystkich studentów pierwszego roku obejmującego tematykę praw i obowiązków studenta.

VIII. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej jakości kształcenia.

1) Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

a. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji.

Wewnętrzny system zarządzania jakością w ocenianej Szkole występuje na dwóch poziomach; ogólnouczelnianym oraz wydziałowym. Pierwotnie system ten funkcjonował na poziomie ogólnouczelnianym, a pierwszym dokumentem z tego zakresu jest Uchwała Senatu KPSW w Bydgoszczy z dnia 6 marca 2003 r. o powołaniu Uczelnianej Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia Uchwała nr 2/2003, a w szczególności § 2 tej uchwały. Równocześnie w tym samym dniu Rektor KPSW w Bydgoszczy Zarządzeniem Nr 1 powołał Uczelnianą Komisję do spraw Oceny Jakości Kształcenia. Pierwotnie Komisja ta składała się z 4 osób, a mocą następnych zarządzeń zwiększano liczbę osób tworzących to ciało. W ramach prowadzonych zmian do organu tego wprowadzano przedstawicieli studentów, którzy mieli

możliwość uczestniczenia w jego pracach. Zwieńczeniem pierwszego okresu tworzenia systemu oceny jakości kształcenia w Szkole stała się Uchwała Nr 17/2004 Senatu KPSW w Bydgoszczy z dnia 28 września 2004 r., mocą której zatwierdzony został Uczelniany System Oceny Jakości Kształcenia.

Kolejnym etapem kształtowania tego systemu stało się powołanie do życia Zarządzeniem Nr 6/2009 Kanclerza KPSW w Bydgoszczy z 26 lutego 2009 r. Zakładu Ewaluacji Jakości Kształcenia. Natomiast z dniem 1 października 2010 r. Rektor KPSW w Bydgoszczy powołał Koordynatora do spraw Kształcenia, który od 1. lutego 2012 r. ujęty został jako Uczelniany Koordynator ds. Krajowych Ram Kwalifikacji. Zakres czynności osoby piastującej tę funkcję ustalony został 8 lipca 2013 r. Do zadań koordynatora należy m. in. koordynowanie systemu oceny jakości kształcenia w uczelni; koordynowanie działalności kół naukowych studentów; koordynowanie spraw związanych z uprawnieniami wydziałów do prowadzenia kierunków studiów, ich akredytacja oraz polityka jakości kształcenia; koordynowanie i nadzorowanie prac w zakresie ECTS, czy przygotowanie i koordynowanie działań do wprowadzenia Krajowych Ram Kwalifikacji oraz nadzór nad ich wdrażaniem

Uchwałą Senatu KPSW w Bydgoszczy z 27 września 2011 r. Nr 24/2011 2011 wdrożono Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. W uchwale tej określono cel i zakres działania, a także skład Uczelnianego Zespołu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz tryb jego wyboru

Zakres działania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia obejmuje m. in.: analizę zasad rekrutacji na studia; ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; analizę planów studiów i programów kształcenia przedmiotów pod kątem osiągania i weryfikacji efektów kształcenia; ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; badanie karier zawodowych absolwentów oraz opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy; ocenę warunków socjalnych studentów; badanie mobilności nauczycieli akademickich i studentów; ocenę systemu nagradzania nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych; badanie w formie ankiet przeprowadzanych ze studentami w zakresie opinii o prowadzonych zajęciach. Ankiety te mają służyć zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia oraz okresowej ocenie nauczycieli akademickich.

Realizację powyższych zadań zlecono Uczelnianemu Zespołowi Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. W skład tego Zespołu – wchodzi Prorektor do spraw

Kształcenia; Przedstawiciele Kierunkowych Zespołów (50% stanowią osoby z tytułem prof. lub stopniem dr hab.), Uczelniany Koordynator do spraw Kształcenia; Dyrektor do spraw Rozwoju i Studium Podyplomowego oraz studenci. Zespół ten ma do pomocy jednostki pomocnicze, którymi są: Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia; Rada Doradcza Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców; Studium Praktyk Zawodowych oraz Biuro karier zawodowych.

Jednostką wspomagającą weryfikację zakładanych efektów kształcenia jest uczelniany Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia. Do zadań tego zespołu należy między innymi: opracowywanie i modyfikowanie narzędzi badawczych do oceny zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich i studentów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, a także szkoleń; opracowywanie narzędzi badawczych do oceny innych form kształcenia; analiza wyników badań przeprowadzonych przez Zespół i opracowywanie raportów dla Uczelnianego zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia; konsultowanie narzędzi badawczych opracowanych w ramach zapewnienia jakości kształcenia przez inne jednostki uczelni; opracowanie i modyfikowanie narzędzi badawczych do badań losów absolwentów; przeprowadzanie badań losów absolwentów po trzech i pięciu latach od daty ukończenia studiów. Analiza działalności Zakładu pozwala uznać, że odgrywa on istotną rolę w zakresie opracowania ankiety i monitorowania losów absolwentów Szkoły. Innym elementem pozwalającym monitorować losy absolwentów jest działający przy Szkole Klub Absolwenta.

Obok ogólnouczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia w ocenianej Szkole utworzono taki system także na poziomie wydziałów. W przypadku kierunku administracja Zarządzeniem Nr 2/2011 Dziekana Wydziału Prawa i Administracji KPSW w Bydgoszczy z dnia 1 grudnia 2011 r. powołany został Kierunkowy Zespół do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Zespół ten składał się z 9 osób i w jego skład wchodził dwaj przedstawiciele studentów Szkoły. Począwszy od roku akademickiego 2012/2013 skład zespołu ograniczony został do 8 osób, przy czym zauważalne są dokonywane zmiany w składzie osobowym. Odpowiedzialnym za powołanie Zespołu jest Dziekan Wydziału, natomiast do zadań Zespołu należy wdrożenie oraz czuwanie nad osiąganiem założonych efektów. Dziekan przedstawia efekty kształcenia na posiedzeniach Rady Wydziału, a po uzyskaniu pozytywnej opinii na forum Senatu Uczelni.

Jak wynika ze sprawozdania z działalności przedmiotowego Zespołu w roku akademickim 2012/2013 został on powołany we wrześniu 2012 r. w składzie 8 osób, a w jego skład wchodziło dwóch przedstawicieli studentów. Zespół ten odbył 10 posiedzeń

począwszy od 9 października 2012 r. a skończywszy na 3 czerwca 2013 r. W sprawozdaniu tym zaprezentowano główne tematy odbytych posiedzeń. Zwrócić uwagę należy, iż w ramach tych posiedzeń poruszono następujące zagadnienia: formy prowadzenia zajęć dydaktycznych i metody kształcenia; opracowano cele kształcenia poszczególnych dodatkowych modułów kształcenia; możliwości współpracy z Radą Doradczą Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców Wydziału Prawa i administracji; metody weryfikacji efektów kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem efektów kształcenia osiągniętych podczas realizacji zajęć dydaktycznych i procesu dyplomowania. Wśród posiedzeń Zespołu na szczególną uwagę zasługuje odbyte 27 maja 2013 r., ponieważ poruszono na nim następujące kwestie: zbieżność strategii działalności i rozwoju kierunku z misją i strategią Wydziału i Uczelni; zbieżność w zakresie zapewnienia jakości kształcenia; zbieżność w zakresie prowadzonych badań naukowych; rola interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii kierunku i Wydziału; udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia dla kierunku czy szkolenia studentów na temat Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Kierunkowy Zespół do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia funkcjonuje również w roku akademickim 2013/2014, w składzie 8 osób, a w jego skład wchodzi dwóch przedstawicieli studentów. Pierwsze posiedzenie Zespołu w nowym roku akademickim odbyło się 15 października 2013 r. i poświęcone było przyjęciu sprawozdania z działalności Zespołu za rok akademicki 2012/2013, omówieniu planu pracy na bieżący rok akademicki jak również przeprowadzona została dyskusja nad wytycznymi dla rad wydziałów dotyczących uchwalania programów kształcenia.

Zarządzeniem nr 38/2013 Rektora Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy wyższej z dniem 1 października 2013 r. powołano wydziałowe komisje oceniające.

W ramach zapewnienia jakości kształcenia w KPSW w Bydgoszczy przeprowadzane są hospitacje nauczycieli akademickich. Hospitacje je przeprowadzane są przez kadrę kierowniczą wydziału oraz wyznaczonych pracowników naukowych. Z przekazanych materiałów wynika, że dostępne są plany takich hospitacji począwszy od roku akademickiego 2010/2011, równocześnie można zauważyć, że przyjmowane plany nie były w pełni realizowane, ponieważ liczba przeprowadzanych hospitacji była niższa niż przewidywał to plan. Przykładowo w roku akademickim 2010/2011 zakładano przeprowadzenie 8 hospitacji, a zrealizowano 6, przy czym odbyły się one pod koniec tego roku akademickiego, a

mianowicie w dniach 22 i 25 maja 2011 r. Z kolei w roku akademickim 2011/2012 założono przeprowadzenie 7 hospitacji a zrealizowano 5. W tym przypadku terminy ich przeprowadzenia objęły prawie cały rok akademicki, ponieważ pierwsza odbyła się 19. listopada 2011 r., a ostatnia 5. maja 2012 r. W analogiczny sposób przedstawiła się sytuacja z hospitacjami w roku akademickim 2012/2013. Na rok akademicki 2013/2014 przewiduje się przeprowadzenie 11 hospitacji, przy czym w październiku i listopadzie 2013 r. zrealizowano już 4.

Elementem zmierzającym do zapewnienia jakości kształcenia w KPSW w Bydgoszczy są zebrania pracowników Wydziału Prawa i Administracji, na których poruszane są także kwestie związane z tą tematyką. Zebrania takie odbywają się od czerwca 2013 r. (pierwsze zebranie odbyło się 7 czerwca 2013 r., a kolejne miało miejsce 11 października 2013 r.). Zważywszy na fakt, że jest to nowa inicjatywa, nie można przeprowadzić oceny jej skuteczności, natomiast niezbędnym jest jej dostrzeżenie.

W KPSW w Bydgoszczy studenci mają instytucjonalne możliwości oceny jakości pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich. Pierwsza taka ocena pochodzi z roku akademickiego 2010/2011; zawiera ona zestawienie zbiorcze oraz wyniki dla 11 pracowników. W ramach oceny studenci oceniali pracę kadry dydaktyczno-naukowej w 12 kategoriach odnoszących się do terminowości prowadzonych zajęć, sposobu ich prowadzenia, poprzez przygotowanie prowadzącego do zajęć a skończywszy na ich przydatności. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w ocenie studentów najlepiej wypadła ocena w zakresie: prowadzenia zajęć zgodnie z harmonogramem; dostępności nauczyciela akademickiego dla studenta w ramach dyżurów oraz inspirowanie do samodzielnego myślenia, natomiast zaskakujące jest to, że najniższe oceny studenci wystawili za stwarzanie przyjaznej atmosfery, dającej poczucie bezpieczeństwa na zajęciach oraz dobieranie tempa przekazywania wiedzy, aby sprzyjało jej właściwej percepcji. Analogiczne badania przeprowadzono w roku akademickim 2011/2012 oraz w roku 2012/2013 przy czym badania te przeprowadzono w wersji elektronicznej ankietę oceniającą jakość kształcenia wśród studentów ocenianej Szkoły. W ramach tej oceny badano zaangażowanie studentów w ocenę pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich. Z badań tych wynikało, że większą aktywność wykazują w tym zakresie studenci studiów stacjonarnych. Ocenie studentów poddane zostały zajęcia dydaktyczne. Ocena ta przeprowadzona została w oparciu o 11 kryteriów, które można ująć w pięć obszarów (organizacji zajęć, poziomu merytorycznego zajęć, klimatu społecznego zajęć, osobistych korzyści z zajęć i oceny efektów kształcenia).

Oceniając generalnie pozytywnie zarówno treść, jak też sposób przeprowadzania ankiety ewaluacyjnej należy jednak zwrócić uwagę, że zawartość treściowa ankiety ewaluacyjnej oceniającej pracę dydaktyczną nauczycieli nie umożliwia studentom oceny stosowanych zasad weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także oceny treści nauczania w ramach danego przedmiotu.

W zakresie działania Uczelnianego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia prowadzona jest ocena procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych za pomocą przeprowadzanej ankietyzacji. Ocenie studenckiej, odbywającej się każdorazowo po zakończeniu zajęć w semestrze, podlegają wszyscy pracownicy dydaktyczni. Kwestionariusz składa się z dwunastu pytań dotyczących organizacji zajęć, przejrzystości i precyzyjności w określaniu wymagań i przekazywaniu wiedzy przez prowadzących, a także stosunku prowadzących do studentów. Opracowane wyniki ankietyzacji przedstawiane są Władzom Wydziału, ankietowanemu nauczycielowi akademickiemu oraz jego przełożonym. Studenci nie są zapoznawani z wynikami ankiet oraz nie znają procedury wykorzystania wyników ankiet studenckich oraz efektami procesu ankietyzacji. Ponadto studenci obawiają się o anonimowość przeprowadzanej ankietyzacji przez formę jej przeprowadzania. Kwestionariusz oceniający pracę nauczyciela akademickiego jest w formie elektronicznej i znajduje się na indywidualnym koncie studenta w uczelnianym serwisie ISOS. Władze Wydziału zapewniają studentów o całkowitej anonimowości przeprowadzanej ankietyzacji. W trakcie spotkania studenci wskazywali Prodziekana ds. Studenckich jako osobę, do której mogą zgłaszać wszelkie uwagi i nieprawidłowości związane z jakością kształcenia. Studenci bez obaw korzystają z tej możliwości zgłaszając problemy takie jak: dublowanie treści nauczania, czy też uwag dotyczących przebiegu procesu egzaminowania. Zgłaszane problemy w ramach możliwości rozwiązywane są ze skutkiem pozytywnym dla studentów.

b. Ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz *potrzeb i możliwości* interesariuszy wewnętrznych. Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami

kształcenia albo ze standardami kształcenia, ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia;

W związku z Uchwałą nr 24 Senatu Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy z dnia 27 września 2011 r. w sprawie wprowadzenia Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, dziekan Wydziału Prawa i Administracji powołał Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na kierunku „administracja”, którego celem jest: *opracowanie programów kształcenia zgodnych z założeniami Krajowych Ram Kwalifikacji, wdrażanie na wydziale opracowanych przez Uczelniany Zespół ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia, przedstawianie dziekanowi propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na wydziale, przedstawianie Uczelnianemu Zespołowi ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia i dziekanowi corocznych sprawozdań z efektów działania Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na kierunku.* Podczas wizytacji władze Uczelni przedstawiły Zespołowi Oceniającemu Sprawozdanie z działalności Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia w roku akademickim 2012/2013. Przedstawiono również protokół z posiedzenia powyższego Zespołu (posiedzenie w dniu 19 listopada 2013 r.).

Przedstawione powyżej podstawy normatywno-instytucjonalne wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni funkcjonują zatem ok. niecałych trzech lat, jednakże poszczególne elementy tego systemu istnieją od dawna, ponieważ pierwsze działania podjęte zostały już w 2003 r., przy czym miały one charakter ogólnouczelniany. Na Wydziale Prawa i Administracji KPSW w Bydgoszczy funkcjonuje od 2011 r., a zatem znacznie przed wizytacją Zespołu oceniającego PKA. Utworzony system instytucjonalny i przyjęte zadania oraz narzędzia ich realizacji należy ocenić bardzo pozytywnie. Sygnalizowana ocena znajduje potwierdzenie w prowadzonych działaniach, jak bowiem zostało to udokumentowane Kierunkowy Zespół do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia cyklicznie odbywa posiedzenia, na których poruszane są kluczowe zagadnienia z punktu widzenia jakości kształcenia. Dodatkowo podkreślić należy, że skład osobowy wskazanego Zespołu daje gwarancję jego efektywnego funkcjonowania. W przypadku omawianego Zespołu uwagę zwraca udział w jego pracach przedstawicieli studentów Szkoły. Stanowią oni 25% składu osobowego Zespołu, przy czym nie uczestniczą oni we wszystkich pracach przez ten Zespół wykonywanych, a w szczególności tych, które ukierunkowane są na ocenę pracy kadry dydaktycznej, przy czym co jest istotne okoliczność ta nie znajduje

uzewnętrznienia w protokołach z posiedzeń Zespołu, lecz uzyskana została w trakcie przeprowadzonych rozmów z jego członkami.

Elementem oceny efektów kształcenia jest odbywanie przez studentów praktyk i staży. Dla realizacji tego zadania w Szkole funkcjonuje Studium Praktyk Studenckich, które stara się zapewniać miejsca praktyk dla studentów kierunku administracji, przy czym odbywa się do w odniesieniu do studentów pierwszego stopnia. Odbyte praktyki zaliczane są przez Kierunkowego Opiekuna Praktyk na podstawie dziennika praktyk i oceny wystawionej przez opiekuna w miejscu praktyki. W przypadku studentów wykonujących pracę zawodową zbieżną z kierunkiem studiów praktyka taka może zostać zaliczona na podstawie stosownego zaświadczenia z zakładu pracy. Wskazane działania stwarzają Kierunkowemu Opiekunowi Praktyk możliwość określenia, czy założone efekty kształcenia są osiąganе.

Ocena efektów kształcenia dokonywana jest poprzez analizę losów absolwentów szkoły. W tym zakresie stosowne badania przeprowadzono w 2011 i w 2012 r. względem absolwentów kierunku administracja I i II stopnia. Przedmiotowa badania przeprowadzone zostały przez Zakład Ewaluacji Jakości Kształcenia. W roku 2011 przebadano 26 absolwentów I stopnia studiów stacjonarnych co stanowiło 61,9% wszystkich absolwentów tego trybu oraz 68 absolwentów studiów niestacjonarnych, co stanowiło, 34,3% ogółu absolwentów tego trybu. Analogiczne badania przeprowadzono z absolwentami I stopnia naboru śródrocznego 2011/2012 oraz absolwentami z 2012 r. Dostrzec należy, iż zakres prowadzonych badań względem absolwentów I stopnia ulegał zawężeniu, ponieważ w 2012 r. przebadano jedynie 3 absolwentów studiów stacjonarnych, co stanowiło 8,3 % absolwentów oraz 15 absolwentów studiów niestacjonarnych, co stanowiło 8, 1 % wszystkich absolwentów. W przypadku absolwentów studiów II stopnia dostrzegana jest analogiczna prawidłowość: liczba badanych studentów zmniejsza się. Zauważyć należy, że w przygotowanych opracowaniach brak jest odniesienia się do tej okoliczności i podjęcia wyjaśnienia występowania tego zjawiska. Badania przeprowadzono za pomocą anonimowej i nieobowiązkowej ankiety rozdanej podczas dyplomatorium i jak się wydaje jest to jeden z powodów zmniejszającej się liczby badanych absolwentów. Zaznaczyć należy, iż z dokumentacji przekazanej przez ocenianą Szkołę wynika, że przewiduje się przeprowadzenie analogicznych badań po upływie 3 i 5 lat od zakończenia nauki w Uczelni. W podsumowaniu tego elementu dostrzec należy działania podejmowane przez władze Uczelni, jednakże po lekturze opracowanych wyników badań można dojść do wniosku, że jest to wypełnianie ciążącego obowiązku, a nie poszukiwanie rozwiązań podnoszących jakość kształcenia.

W ocenianej Uczelni podejmowane są działania zmierzające przeciwdziałać zjawiskom patologicznym i są one prowadzone w kilku kierunkach. Po pierwsze studenci mają wykład z przedmiotu „Ochrona własności intelektualnej”, w ramach którego otrzymują niezbędną wiedzę z tego zakresu. Po drugie nauczyciele akademicy podejmują różnorodne działania przeciwdziałające naruszaniu praw autorskich. Tym celom służy różnicowanie tematów prac, kontrola postępów pracy studenta, oraz wykorzystują Internet dla weryfikacji samodzielności wykonywanych prac. Prace dyplomowe poddawane są weryfikacji w elektronicznym systemie antyplagiatowym, a każdy student dołącza stosowne oświadczenie o oryginalności przedkładanej pracy dyplomowej/magisterskiej. Powyższe stwierdzenia uzasadniają wniosek, że mechanizm przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich w procesie dyplomowania stanowi skuteczną część wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale Prawa i Administracji.

c. Ocena systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian.

W KPSW w Bydgoszczy wewnętrzny system zarządzania jakością realizowany jest obecnie na dwóch poziomach – ogólnouczelnianym oraz wydziałowym. W przypadku kierunku administracja Zarządzeniem Nr 2/2011 Dziekana Wydziału Prawa i Administracji z dnia 1 grudnia 2011 r. powołany został Kierunkowy Zespół do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Zespół ten w ścisły sposób współpracuje z Dziekanem oraz innymi podmiotami funkcjonującymi w szkole. Uzyskane wyniki przedstawiane są wpierw Radzie Wydziału, a następnie po uzyskaniu pozytywnej opinii prezentowane są na posiedzeniu Senatu Uczelni. Prezentowana forma przekazywania uzyskanych ocen i informacji pozwala opowiedzieć się za poglądem, że jest to droga pozwalająca na propagowanie rozwiązań pozytywnie ocenianych i ograniczanie znaczenia nietrafnych rozwiązań. Jest to przy tym, jak dotąd jedyna forma udostępniania wyników analizy jakości kształcenia dla interesariuszy.

Z punktu widzenia ocenianego kierunku kluczowe znaczenie odgrywa ocena tego systemu realizowanego na Wydziale Prawa i Administracji. Zaznaczyć należy, że jest on realizowany z uwzględnieniem efektów kształcenia przewidzianych dla obszaru nauk społecznych. Nauczyciele akademicy otrzymali wykaz efektów kształcenia dla kierunku

administracja wraz z matrycą efektów kształcenia i przygotowali sylabusy, w których sformułowali efekty kształcenia. Przygotowane sylabusy poddane zostały ocenie, a plan studiów i efekt kształcenia dla kierunku administracja są dyskutowane ze studentami.

Przyjęta procedura określania efektów kształcenia stwarza warunki osiągnięcia efektów zgodnych z wymaganiami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji.

2/ Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości.

W omawianym zakresie kluczową rolę pełni uchwała Senatu KPSW w Bydgoszczy z 27 września 2011 r., w sprawie powołania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, ponieważ w uchwale tej przewidziano powołanie Rady Doradczej Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców, do zadań której należy pomoc przy opracowywaniu i modyfikowaniu planów studiów pod kątem przygotowania absolwentów do rynku pracy. W skład Rady wchodzi reprezentanci interesariuszy – pracodawców regionu kujawsko-pomorskiego i sąsiednich. Ponadto Przewodniczący Zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na kierunku „administracja” dysponuje możliwością zaproszenia na jego posiedzenia przedstawicieli wchodzących w skład Rady Doradczej Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców, oraz przedstawicieli innych podmiotów wspomagających prace Zespołu, w celu rozpoznania zapotrzebowania rynku pracy.

Sam fakt powołania Rady Doradczej i podjęcie przez nią działalności należy ocenić pozytywnie. Jak zaznaczono wcześniej, skład Rady powinien ulec uzupełnieniu pod kątem potrzeb kierunku „administracja”, zwłaszcza o przedstawicieli rządowej i samorządowej administracji publicznej w regionie. Udział interesariuszy wewnętrznych ma odpowiednie podstawy normatywno-instytucjonalne, zgodne z wymogami obowiązujących przepisów prawnych (zwłaszcza w odniesieniu do udziału studentów w pracach kolegialnych organów Uczelni i Wydziału). Można sugerować zaktywizowanie udziału kadry akademickiej jako drugiej kluczowej części interesariuszy wewnętrznych; odpowiednie instytucjonalne możliwości działania tej grupy interesariuszy bowiem w Uczelni istnieją.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa spełnienia kryteriów szczegółowych:

1/ W Uczelni oraz na Wydziale funkcjonuje rozbudowana, spójna struktura zarządzania kierunkiem. Zostały utworzone organy i ciała doradcze (z odpowiednim udziałem studentów) dokonujące systematycznej, kompleksowej oceny funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Są podstawy do oceny, że wyniki działania tych organów i ciał dostarczają podstawy do doskonalenia spójności systemu efektów kształcenia oraz programów i planów studiów na ocenianym kierunku.

2/ W procesie zapewnienia jakości kształcenia oraz budowy kultury jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale aktywnie uczestniczą studenci. Kadra akademicka ma możliwości uczestniczenia w procesie monitorowania jakości dydaktyki na ocenianym kierunku, a także wpływania na procesy doskonalenia jakości kształcenia. Istnieją organizacyjne formy udziału interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu jakości procesu dydaktycznego, jednakże Władze Uczelni i Wydziału powinny podjąć działania zmierzające do zwiększenia reprezentatywności interesariuszy zewnętrznych w organach doradczych Władz Wydziału (w tym w Radzie Doradczej Pracodawców, Przedsiębiorców i Samorządowców), pod kątem swoistości kierunku „administracja” oraz rozpoznania potrzeb rynku pracy dla absolwentów ocenianego kierunku.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	Częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku			X		
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
program studiów		X			
zasoby kadrowe		X			
infrastruktura dydaktyczna	X				

prorowadzenie badań naukowych			X		
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

9. Podsumowanie

Ocena możliwości uzyskania założonych efektów kształcenia na kierunku „administracja” – studia pierwszego i drugiego stopnia, a także zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku – jest pozytywna. Wydział Prawa i Administracji KPSW jako jednostka Uczelni prowadząca kierunek dysponuje odpowiednią koncepcją kształcenia oraz spójnym systemem efektów kształcenia, treści programowych, narzędzi weryfikacji stopnia ich osiągnięcia oraz niezbędną, dobrze wyposażoną infrastrukturą dydaktyczną. Zatrudnia także odpowiednią kadre akademicką wyposażoną w kwalifikacje i dorobek naukowy adekwatne wobec realizowanych treści programowych. Większość tej kadry jest związana z Uczelnią długoterminowymi umowami o pracę. W Uczelni, a także na Wydziale Prawa i Administracji został wdrożony wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia; w bieżącym roku akademickim można zaobserwować pierwsze rezultaty funkcjonowania tego systemu.

Formułując pozytywną ocenę jakości kształcenia na ocenianym kierunku należy jednak wskazać na pewne mankamenty i braki wymagające poprawy:

1/ w koncepcji rozwoju kierunku należałoby mocniej zaakcentować specyfikę studiów administracyjnych oraz ich autonomię wobec prowadzonych także na Wydziale studiów prawniczych;

2/ należałoby poszerzyć skład rady interesariuszy zewnętrznych o przedstawicieli regionalnych struktur samorządu terytorialnego oraz administracji rządowej;

3/ rozumiejąc dążenie Władz Uczelni i Wydziału do jak największego naboru na studia administracyjne drugiego stopnia, należałoby jednak wprowadzić takie kryteria rekrutacji na te studia, jakie zakładałyby pewne minimum efektów kształcenia przypisanych do studiów administracyjnych pierwszego stopnia, jakie winni opanować kandydaci na studia drugiego stopnia;

4/ oceniając generalnie pozytywnie działalność naukowo-badawczą prowadzoną na Wydziale w obszarze, dziedzinach i dyscyplinach, w których zostały umieszczone efekty

kształcenia dla ocenianego kierunku, należałoby postulować zwiększenie wsparcia organizacyjnego i finansowego zwłaszcza dla młodych nauczycieli akademickich (z tytułem magistra lub stopniem doktora) prowadzących badania naukowe w Uczelni (co do przygotowywanych projektów na granty NCN, udziału w konferencjach naukowych, pozyskiwania staży naukowych w zagranicznych uczelniach itp.). Należałoby również zintensyfikować wsparcie organizacyjno-finansowe dla tej części młodej kadry akademickiej, która podejmuje wysiłki na rzecz uzyskania zewnętrznych grantów i stypendiów. Pozytywnym zjawiskiem jest włączanie najzdolniejszych studentów do procesu naukowo-badawczego realizowanego ze środków Uczelni, a także efektywne wspieranie działalności studenckich kół naukowych. Należałoby zaś postulować ukierunkowywanie przynajmniej części badań naukowych na zagadnienia, jakich rozwiązywanie mogłoby mieć bezpośrednie znaczenie dla zwiększenia innowacyjności i różnorodności kształcenia na kierunku „administracja”;

5/ należałoby wprowadzić korekty i uzupełnienia do procedury decyzyjnej stosowanej na Wydziale zwłaszcza w sprawach socjalno-finansowych – w celu uwzględnienia wymogów procedury administracyjnej (zgodnie ze szczegółowymi uwagami zawartymi w p. VII Raportu).

W odpowiedzi na raport powizytacyjny, Władze Uczelni przedstawiły wyjaśniającą informację dotyczące kryterium 1 o 6 wobec czego zaszła możliwość podniesienia tych kryterium ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	Częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku		X			
prorowadzenie badań naukowych		X			